T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANASANAT DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

JOHANN BAPTIST GEORG NERUDA TROMPET KONÇERTOSUNUN İCRA YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

ÖĞÜNÇ POYRAZ

TEZ DANIŞMANI
DOÇ. ÇİSEM ÖNVER ZAFER

EDİRNE 2022

Tezin Adı: Johann Baptist Georg Neruda Trompet Konçertosunun İcra Yönünden Değerlendirilmesi

Hazırlayan: Öğünç POYRAZ

ÖZET

Çek besteci Johann Baptist Georg Neruda, Bohemya'da 1708 yılında doğmuş 1780 yılında Dresden' de ölmüştür. Besteciliğinin yanı sıra, icracılığıyla da ön plana çıkmıştır. Bir keman virtüözüdür. Dresden saray orkestrasında baş kemancı olarak yıllarca görev yapmıştır. 18. yy. da İtalyan barok müziğinin etkileriyle kendi bestelerini yaparak Dresden saray orkestrasına yeni bir bakış açısı kazandırmış, kültürel farklılıkları sentezlemiştir. Yaptığı besteler ve kompozisyon bilgisi sayesinde, orkestrasında şef olarak görev yapmaya devam etmiştir. Yazdığı yenilikçi oda müziği eserleri saray orkestrasının itibarını yükselterek, kendi müzikal bilgisinin genç müzisyenlere aktarılmasını sağlamıştır.

Bu araştırmada Johann Baptist Georg Neruda'nın hayatı, barok dönem, Johann Baptist Georg Neruda Trompet Konçertosu tema ve müzikalite-icra açısından incelenmiş, performanslarını üst seviyede göstermek isteyen öğrenciler için egzersizler, örnekler sunulmuştur. Bu çalışma, trompet repertuarında önemli bir yer tutan *Johann Baptist Georg Neruda Trompet Konçertosu* adlı eseri yorumlamak, icra etmek isteyen öğrenci ve müzisyenlere bir ışık tutacak nitelikte olup, konçerto hakkında bilgi sahibi olmak isteyenlere yol göstermesi amacıyla yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Trompet, Johann Baptist Georg Neruda, *Johann Baptist Georg Neruda Trompet Konçerto*, Müzikal İnceleme, Teknik İnceleme

Title of Dissertation: An Evaluation Of The Johann Baptist Georg Neruda Trumpet Concerto In Regards To Performance

Prepared by: Öğünç POYRAZ

ABSTRACT

Czech composer Johann Baptist Georg Neruda was born in Bohemia in 1708 and died in Dresden in 1780. Besides being a composer, he also come into prominence with his performance. He is a violin virtuoso. He served as the principal violinist in the Dresden palace orchestra for many years. He brought a new perspective to the Dresden palace orchestra at 18th century by making his own compositions with the influence of Italian baroque music, and synthesized cultural differences. He continued to work as a conductor in the orchestra by virtue of his compositions and melody knowledge. The innovative chamber music works he wrote increased the reputation of the palace orchestra and ensured that his musical knowledge was transferred to young musicians.

In this research, the life of Johann Baptist Georg Neruda, the baroque period, Johann Baptist Georg Neruda Trumpet Concerto were examined in terms of theme and musicality-performance, and exercises and examples were presented for students who want to show their performances at a high level. This study has been carried out to shed light on students and musicians who want to interpret the Johann Baptist Georg Neruda Trumpet Concerto, which has an important place in the trumpet repertoire, and to guide those who want to have information about the concerto.

Keywords: Trumpet, Johann Baptist Georg Neruda, Johann Baptist Georg Neruda Trumpet Concerto**,** Musical Review, Technical Studies.

ÖNSÖZ

Bu yapılan tez araştırmasında, trompet repertuarında önemli bir yer tutan *Johann Baptist Georg Neruda* isimli trompet konçertosu incelenmiştir. Bu konçertoyu yorumlamak, icra etmek isteyen veya buna benzer konularda çalışma yapmak isteyen bireyler için bilgilendirici, yol gösterici bir kaynak olması amaçlanmıştır.

Bu araştırmamın ve tezin oluşmasında bana yol gösteren saygıdeğer danışmanım Doç. Çisem Önver Zafer'e, yardımlarını esirgemeyen sevgili dostum Dr. Gökhan Bak'a, Almanya'dan bulunan kaynaklara ulaşmamı sağlayan kardeşim Özleyiş Poyraz'a hayatım boyunca maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen babam Niyazi Poyraz'a ve tüm sevenlerime sonsuz minnet ve şükranlarımı sunarım.

İÇİNDEKİLER

ÖZET i
ABSTRACT ii
ÖNSÖZ iii
İÇİNDEKİLER iv
ÖRNEKLER LİSTESİ vi
RESİM LİSTESİ ix
BÖLÜM I 1
GİRİŞ 1
1. Problem 2
1.1. Alt Problem 2
1.2. Amaç 2
1.3. Önem 2
1.4. Sınırlılıklar 3
1.5. Tanımlar 3
BÖLÜM II 5
YÖNTEM 5
2.1. Araştırmanın Modeli 5
2.2. Evren ve Örneklem 5
2.3. Verilerin Toplanması 5
2.4. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması 5
BÖLÜM III 6
BULGULAR VE YORUM 6
3.1. Birinci Alt Problem 6
Trompetin Tanımı, Tarihçesi ve Yapısal Özellikleri 6
3.2. İkinci Alt Problem 21
Barok Dönem 21
3.3. Üçüncü Alt Problem 26
Johann Baptist Georg Neruda'nın Hayatı ve Eserleri 26
3.4. Dördüncü Alt Problem 30

Johann Baptist Georg Neruda Trompet Konçertosunun İcra Yönünden Değerlendirilmesi 30

3.4.1. Alexander Tekniği 32

3.4.2. Diyafram Nefesi 34

3.4.3. Isınma (Warm-Up) 36

3.4.4. Dil Tekniği 42

3.4.5. Bağ Tekniği 44

3.4.6. Johann Baptist Georg Neruda Trompet Konçertosu I. Bölümünün Tema ve İcra Yönünden Değerlendirilmesi 46

3.4.7. Johann Baptist Georg Neruda Trompet Konçertosu II. Bölümünün Tema ve İcra Yönünden Değerlendirilmesi 59

3.4.8. Johann Baptist Georg Neruda Trompet Konçertosu III. Bölümünün Tema ve İcra Yönünden Değerlendirilmesi 66

SONUÇ 76

KAYNAKÇA 78

EK-1(Johann Baptist Georg Neruda Trompet Konçertosu'nun Si bemol Trompet Solo ve Piyano Notası) 83

ÖRNEKLER LİSTESİ

Örnek 1: Ağızlık Çalışması ……..37

Örnek 2: Ağızlık Çalışması ……..……38

Örnek 3: James Stamp Warm-up Studies metodu sayfa 9 ……...39

Örnek 4: James Stamp Warm-up Studies metodu sayfa 9 ……...40

Örnek 5: James Stamp Warm-up Studies metodu sayfa 10 ……40

Örnek 6: James Stamp Warm-up Studies metodu sayfa 11 ……..41

Örnek 7: Buzzing Book Metodu sayfa 5 ……41

Örnek 8: Buzzing Book Metodu sayfa 6 ……42

Örnek 9: Jean- Baptiste Arban Complete Method for Trumpet sayfa 9-12 ...43

Örnek 10: Jean- Baptiste Arban Complete Method for Trumpet sayfa 170 ..43

Örnek 11: Jean- Baptiste Arban Complete Method for Trumpet sayfa 3 …..44

Örnek 12: Jean- Baptiste Arban Complete Method for Trumpet sayfa 38 …44

Örnek 13: Charles Colin, Complete Modern for Trumpet or Cornet sayfa 5.45

Örnek 14: Neruda Trompet Konçertosu 1. Bölüm 46- 58. ölçüleri arası ……46

Örnek 15: Neruda Trompet Konçertosu 1. Bölüm 59- 76. ölçüleri arası ……47

Örnek 16: Jean- Baptiste Arban Complete Method for Trumpet sayfa 62 …48

Örnek 17: Jean- Baptiste Arban Complete Method for Trumpet sayfa 63 …49

Örnek 18: Jean- Baptiste Arban Complete Method for Trumpet sayfa 64….50

Örnek 19: Jean- Baptiste Arban Complete Method for Trumpet sayfa 65 … 51

Örnek 20: Jean- Baptiste Arban Complete Method for Trumpet sayfa 114 .. 52

Örnek 21: Jean- Baptiste Arban Complete Method for Trumpet sayfa 115 .. 52

Örnek 22: Neruda Trompet Konçertosu 1. Bölüm 111- 117. ölçüleri arası …. 53

Örnek 23: Neruda Trompet Konçertosu 1. Bölüm 118- 130. ölçüleri arası … 53

Örnek 24: Neruda Trompet Konçertosu 1. Bölüm 131-144. ölçüleri arası …. 54

Örnek 25: Jean- Baptiste Arban Complete Method for Trumpet sayfa 26 … 55

Örnek 26: Jean- Baptiste Arban Complete Method for Trumpet sayfa 29 … 55

Örnek 27: Jean- Baptiste Arban Complete Method for Trumpet sayfa 52 … 56

Örnek 28: Neruda Trompet Konçertosu 1. Bölüm 171- 177. ölçüleri arası ….56

Örnek 29: Neruda Trompet Konçertosu 1. Bölüm 178- 191. ölçüleri arası … 57

Örnek 30: Neruda Trompet Konçertosu 1. Bölüm 192- 203. ölçüleri arası … 57

Örnek 31: Neruda Trompet Konçertosu 1. Bölüm 204- 213. ölçüleri arası … 58

Örnek 32 Neruda Trompet Konçertosu 1. Bölüm Kadans ……... 59

Örnek 33: Neruda Trompet Konçertosu 2. Bölüm 7- 9. ölçüleri arası …… 59

Örnek 34: Neruda Trompet Konçertosu 2. Bölüm 10- 14. ölçüleri arası …… 60

Örnek 35: Neruda Trompet Konçertosu 2. Bölüm 15- 19. ölçüleri arası …… 60

Örnek 36: Mordan nota üstünde gösterilişi ……... 61

Örnek 37: Jean- Baptiste Arban Complete Method for Trumpet sayfa 127 .. 62

Örnek 38: Neruda Trompet Konçertosu 2. Bölüm 1. Kadans ……..62

Örnek 39: Neruda Trompet Konçertosu 2. Bölüm 24- 28. ölçüleri arası …… 63

Örnek 40: Neruda Trompet Konçertosu 2. Bölüm 29- 33. ölçüleri arası …… 64

Örnek 41: H. L. Clarke's Technical Studies For The Cornet sayfa 24 …….. 65

Örnek 42: Neruda Trompet Konçertosu 2. Bölüm 2. Kadans ……..65

Örnek 43: Neruda Trompet Konçertosu 3. Bölüm 21-26. ölçüleri arası ……. 66

Örnek 44: Neruda Trompet Konçertosu 3. Bölüm 27-38. ölçüleri arası ……. 66

Örnek 45: Neruda Trompet Konçertosu 3. Bölüm 39-48. ölçüleri arası ……. 67

Örnek 46: Jean- Baptiste Arban Complete Method for Trumpet sayfa 24 … 68

Örnek 47: Jean- Baptiste Arban Complete Method for Trumpet sayfa 25 … 68

Örnek 48 Neruda Trompet Konçertosu 3. Bölüm 69-73. ölçüleri arası …….. 69

Örnek 49: Neruda Trompet Konçertosu 3. Bölüm 74-91. ölçüleri arası ……. 70

Örnek 50: Jean- Baptiste Arban Complete Method for Trumpet sayfa 117 .. 71

Örnek 51: Neruda Trompet Konçertosu 3. Bölüm 111-123. ölçüleri arası …. 72

Örnek 52: Neruda Trompet Konçertosu 3. Bölüm 124-135. ölçüleri arası …. 72

Örnek 53: Neruda Trompet Konçertosu 3. Bölüm 136-145. ölçüleri arası …. 73

Örnek 54: Neruda Trompet Konçertosu 3. Bölüm Kadans ……..74

Örnek 55: Jean- Baptiste Arban Complete Method for Trumpet sayfa 152 .. 75

RESİM LİSTESİ

Resim 1: Trompet çeşitleri ……...6

Resim 2: İlk Megafon ……... 7

Resim 3: Didjeridu ……8

Resim 4: Tutankhamon ……9

Resim 5: Salpinx ……... 9

Resim 6: Lituus ……. 10

Resim 7: Karnyx ……... 10

Resim 8: Bucina …… 11

Resim 9: Trompetin Şekil Olarak Gelişimi …… 13

Resim 10: Naturel Trompetle Çalınabilecek Doğal Sesler ……14

Resim 11: Naturel Trompet ……. 15

Resim 12: Trompetin Bölümleri ……..16

Resim 13: Pikolo Trompet ……... 17

Resim 14: Fa Trompet ……..17

Resim 15: Mibemol Trompet ……...18

Resim 16: Re Trompet ……..18

Resim 17: Do Trompet ……. 19

Resim 18: Sibemol Trompet …… 19

Resim 19: Bas Trompet …… 20

Resim 20: Wilhelm Friedemann Bach'ın ''Klavierbüchlein'' adlı eserinden ''süslemeler tablosu'' ……25

Resim 21: Mordant, Trill ve Çarpma Süsleme Sembollerinin Şeması …… 26

Resim 22: Johann Baptist Georg Neruda Tablosu …… 26

Resim 23: Ayakta doğru duruş pozisyonları ……..33

Resim 24: Oturarak doğru duruş pozisyonları ……..33

Resim 25: Diyafram nefesi görseli ……...35

Resim 26: Breath Builder ……35

Resim 27: Breathing Bag ……..36

BÖLÜM I

GİRİŞ

1708 yılında Bohemya da dünyaya gelen besteci ve keman sanatçısı Johann Baptist Georg Neruda, 1780 yılında Dresen'de ölmüştür. 18. yy. Avrupasında, bulunduğu coğrafyanın önde gelen bestecilerinden biri olarak yerini almıştır. Ne yazık ki yaşadığı dönemde otuz yıl savaşları olmasından dolayı çoğu besteleri kaybolmuştur. Saray müzisyeni olduğu için bütün bestelerin kraliyete ait olması zorunluluğundan dolayı kendine ait hiçbir kayıt bulunamamaktadır.

1708-1780 yılları arasında Johann Baptist Georg Neruda trompet konçertosu bestelemiştir. Oda müziği orkestrası için bestelemiş olduğu bu konçerto trompet için yazılan ilk konçerto olma özelliğini taşımaktadır. Barok dönem etkisiyle yazdığı bu eser bu döneme ait çalma stiliyle de tek olma niteliğindedir. Konçertonun toplam uzunluğu 16 dakikadan oluşmaktadır. Eser, temel ritim ve melodi üzerine dayanmaktadır. Tonalite ve nüans açısından geniş bir yelpazeye sahip, icracılara trompet konçertosunun niteliğini hissettirmektedir.

Trompet kullanımı insanlık tarihinin ilk yıllarından günümüze kadar geliştirilerek kullanılan bir enstrümandır. Tarihi ve yapısı bakımından devamlı yeni repertuvarlar eklenerek gelişimini devam ettirmektedir. Bu eser kendi döneminin özelliklerini içermesi bakımından büyük önem taşımaktadır. Bu ve buna benzer trompet eserlerinin üzerine araştırma yapmak isteyen kişiler için örnek teşkil etmektedir. Eserin bölümleri hakkında bilgi sahibi oluşturması, teknik açıdan zorluklarını, egzersizler ve yardımcı çalışma metotlarını içermektedir. Trompet icracılarının gelişimine katkı sağlaması amaçlanmıştır.

1. Problem

Johann Baptist Georg Neruda'nın trompet için yazdığı, 3 bölümden oluşan *Johann Baptist Georg Neruda Trompet Konçertosu* adlı eserinin icrasında karşılaşılabilecek zorlukları, bu eser hakkında benzer bir çalışma yapılmamış olması ve bu konudaki kaynak yetersizliği olması, araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

1.1. Alt Problem

1. Birinci alt problem, *Trompetin Tanımı, Tarihçesi ve Yapısal Özellikleri,*
2. İkinci alt problem, *Barok Dönem*,
3. Üçüncü alt problem, *Johann Baptist Georg Neruda'nın Hayatı ve Eserleri*,
4. Dördüncü alt problem, *Johann Baptist Georg Neruda Trompet Konçertosunun İcra Yönünden Değerlendirilmesi.*

1.2. Amaç

Çek asıllı Alman besteci Johann Baptist Georg Neruda'nın birçok senfoni ve konçertosu bulunmaktadır. Önemli eserlerinden biri de Trompet Konçertosu'dur. Bu konçertonun icra yönünden herhangi bir yazılı çalışması yapılmamıştır. Bu konuda araştırma yapacaklara kaynak oluşturmak ve konçertoyu icra etmek isteyenlere yön vermek amaçlanmıştır.

1.3. Önem

Johann Baptist Georg Neruda'nın Trompet Konçertosu barok döneme ışık tutmaktadır. Ayrıca kendisine ait trompet konçertosu da dönemin öncü eserlerindendir. Besteciye ait Trompet Konçertosu içerisinde; trompet icrasının armoni ve teknik yönünden gelişimine katkıda bulunacak zengin süslemeler kullanılmıştır. Bestecinin ülkemizde tanınması ve bu bestesini icra etmek isteyen kişilere yol gösterici olmasından dolayı önemlidir.

1.4. Sınırlılıklar

Araştırma kapsamında Johann Babtist Georg Neruda'ya ait trompet konçertosu analiz edilmiştir. Araştırma yalnızca bu konçertoyla sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Andante: Ağırca, harekette.

Aralık: ''İki nota arasında ki ses uzaklığı''[1]

Armoni: Türlü seslerin birlikteliğinde kulağa gelen uyum, müzik dizgesi.

Allegro: ''Sevinçli, parlak, çabukça''[2]

Arpej: Akor seslerinin ardı ardına çalınması.

Bemol: ''Bir sesin yarım ses kalınlaşacağını gösteren nota işareti''[3]

Crescendo: Sesi gitgide kuvvetlendirerek.

Decrescendo: Sesi gitgide kuvvetten düşürerek.

Dizi: ''Tonal müzikte tonikten bir oktav uzaktaki tonik'e sıralanan, tam ve yarım seslerden oluşan ''diyatonik'' ile yalnızca yarım seslerden oluşan ve her hecesi bir nota sayılan ''kromatik'' olarak ikiye ayrılan nota dizileri. Gam.''[4]

Doğuşkan: Armoniyle uyumlu olmak.

Gam: Majör veya minör kalıplarının bir arada dizildiği nota topluluğu.

Entonasyon: ''Seslendirme sırasında ses yüksekliklerinin doğru olması. Bir eserin icrasında perdeleri doğru şekilde verebilmek, sesleri doğru üretebilmek.''[5]

Forte: Güçlü, sesli

Kadans: Bir konçertonun bölümlerinin arasında ya da sonunda çalınan solo bölüm.

---

[1] İrkin Aktüze (2010): Müziği Anlamak Ansiklopedisi Müzik Sözlüğü, Pan Yayıncılık, s.30, İstanbul
[2] Ahmet Say (2002): *Müzik Sözlüğü,* Müzik Ansiklopedisi Yayınları, s.28, Ankara
[3] Türk Dil Kurumu (1998): *Türkçe Sözlük*, s.265 Ankara
[4] Aktüze, a.g.e., s.231.
[5] Say, a.g.e., s.109.

Konçerto: Bir enstrümanın zorluk derecesine göre karakterini, rengini gösteren orkestra veya oda müziği eşliğiyle yazılmış beste.

Majör: ‘‘5 tam ve 2 yarım tondan oluşan dizi’’[6]

Metot: ‘‘Yöntem’’[7]

Minör: ‘‘Küçük gamda küçük üçlü’’[8]

Metronom: ‘‘Johann Nepomuk Malzel’in 1816 da icat ettiği Yunan ölçü kuralı anlamına gelen ve dakikada rakkasın vuruş sayısına göre tempoların rakamlarla belirlendiği alet.’’[9]

Mezzo forte: Orta derecede güçlü

Mezzo piano: Orta derecede hafif

Nüans: ‘‘Müzikte eserlerin daha üstün yorumu için ön görülen yoğunluğu, ses rengini, tempo hızı, gürlüğü, genişliği konularında değişiklikler.’’[10]

Oktav: ‘‘Bir gamda 8 sesi içeren aralık’’[11]

Largo: ‘‘Pek ağır, temkinli’’[12]

Piano: Hafif sesle

Piston: ‘‘Bakır üflemeli çalgılarda sesi değiştiren mekanizma’’[13]

Senkop: ‘‘Bir ölçünün son zamanını, bir sonraki ölçünün ilk zamanına bağlamak’’[14]

Trill: Bir tek sesin üst veya alt notasını seri bir şekilde çalmak.

---

[6] Murat Özden Uluç (2013): *Müzik İşaretleri ve Terimler Sözlüğü*, Yurtrenkleri Yayınevi, s.66, Ankara
[7] Türk Dil Kurumu, a.g.e. s.1548.
[8] Aktüze, a.g.e., s.389.
[9] Aktüze, a.g.e., s.384.
[10]Aktüze, a.g.e., s.425.
[11] Aktüze, a.g.e., s.430.
[12] Say, a.g.e., s.313.
[13] Say, a.g.e., s.117.
[14] Say, a.g.e., s.374.

BÖLÜM II

YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, yurtiçi ve yurtdışı kaynakların taranması, nitel araştırma yöntemlerinden, betimsel araştırma yönteminden yararlanılacaktır.

2.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini, Johann Baptist Georg Neruda'nın bütün eserleri, örneklemini ise trompet konçertosu oluşturmaktadır.

2.3. Verilerin Toplanması

Bu araştırmada, verilere ulaşılmasında alan taraması yöntemi kullanılmıştır. İlk başta Johann Baptist Georg Neruda'nın hayatı ve yaşadığı dönemi konu alan dergi, e-dergi, kitap, e-kitap, tez, makale ve internet sitelerinden kaynaklar ve bulgular incelenerek toplanmıştır. *Johann Baptist Georg Neruda Trompet Konçertosu* isimli eser nüans, müzikal ve teknik açıdan incelenmiştir.

2.4. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması

Toplanan veriler ve çalışmanın sonucunda, Johann Baptist Georg Neruda'nın müzikal bakışı, stili ve barok döneme ait düşünceleri hakkında bilgi sahibi olunmuş, yazdığı Trompet Konçertosu nüans, teknik ve tematik olarak incelenerek, alıştırma ve egzersiz tavsiye edilerek birçok bilgi verilmiştir.

BÖLÜM III

BULGULAR VE YORUM

3.1. Birinci Alt Problem

Trompetin Tanımı, Tarihçesi ve Yapısal Özellikleri

Resim 1: Trompet çeşitleri[15]

Dar bir ölçeğe sahip silindir şeklinde, konik bir biçimde nefes (rüzgar) sistemi ile çalışan enstrüman, bir kase ağızlığı, hafif konik bir ağızlık ve huni şeklindeki bir çandan oluşmaktadır. (Trompet, Fransız trompet, İtalyan trompetleri) Daha geniş anlamda trompet enstrümanları, ağırlıklı olarak silindirik, daha dar bir ölçeğe ve dolayısıyla daha parlak bir sese sahip olan dudak tonu enstrümanlarıdır. Boynuz enstrümanları ile birlikte, mutlaka sacdan yapılmasa da pirinç enstrümanlar olarak adlandırılan grubu oluştururlar, pirinç alaşımlarından yapılmıştır. Kriter olarak ton (ses) üretiminin temeli olarak pirincin dudaktan çıkan titreşimi iletmesiyle oluşur.

[15] https://commons.wikimedia.org/wiki/File:High-brass-x6-large.jpg, Erişim Tarihi: 05.01.2020

Başlangıçtan Orta Çağ'a kadar trompet en eski enstrümanlardan biridir ve dünyadaki tüm kültürlerde devamlı olarak görülmüştür. En eski trompetler; Yeni Gine, Brezilya ve Avustralya'nın ilk kültürlerinde dini ve büyülü törenler sırasında sesi yükseltmeye ve deforme etmeye hizmet eden megafonlardı. Trompetin böyle bir arketipine uluyan tuba denir. Afrika trompetleri antilop boynuzları, fil dişlerinden, salyangoz borularından yapılmıştır.[16]

Resim 2 İlk Megafon[17]

Didgeridoo (didjeridu), Avustralya Aborijin halkı tarafından hala kullanılan bir megafon trompet, insanların şarkı söylediği veya konuştuğu ahşaptan yapılmış uzun, içi boş bir boru, ancak daha yakın zamanda bir trompet gibi üflenmiştir. Yuvarlak bir balmumu boncuğu ağızlık görevi görür. Bambu ya da okaliptüs ağacından yapılmıştır. Havanın enstrümanda dairesel nefes olarak yol almasından dolayı gizemli ve sürekli bir ton yaratır. Genellikle bu enstrümanın tonu ‘‘Re’’ dir. (Şu an günümüzde ki trompetler ‘‘Si bemol’’ tonundadır.)[18]

[16] https://lrobinsontrumpetqat.weebly.com/history-of-the-trumpet.html, Erişim Tarihi: 05.01.2020
[17] https://lrobinsontrumpetqat.weebly.com/history-of-the-trumpet.html, Erişim Tarihi: 05.01.2020
[18] http://www.klassodern.ch/download/Geschichte%20der%20Instrumente/Trompete.pdf, Erişim Tarihi: 15.12.2019

Resim 3: Didjeridu[19]

‘‘Trompetin kullanımı insanlık tarihinin ilk dönemlerine kadar uzanır. M.Ö.1352’de ölmüş olan eski Mısır firavunu Tutankamon’un mezarında gümüşten yapılmış bir trompet bulunmuştur. M.Ö.1000 yıllarına ait bronz trompetlere de Danimarka’da rastlanmıştır.”[20] 1922'de iki uzun trompet bulundu biri gümüşten diğeri bronzdan yapılmış her biri uzun, düz bir sap üzerinde lotus çiçeği şeklindedir. Bu trompetler M.Ö. 1260 civarında yapılmış bu nedenle hala dünyanın en eski çalınabilirler enstrümanı olarak kabul ediliyor. Ancak enstrüman yalnızca bazı temel sesleri kullanabilmekteydi, çünkü uygun olan ağızlık eksikti. Gümüş trompetin uzunluğu 57,2 cm., bronz/ bakır trompet yaklaşık 7,6 cm. kısadır. Tüplerinin (piston) çapı ağız ucundan yaklaşık 1,3 cm. olup, kalağa doğru 10,2 cm. genişlemeden önce yaklaşık 2,5 cm’ye yükselir.[21] Ağız uçları halkalarla güçlendirilmiştir ve trompetlerin çalmasını zorlaştıracak olan modern standartlara göre büyüktür. Tampare sistemine uygun değildir çünkü önce modern bir ağızlık eklenmesi gerekiyordu.[22]

[19] https://desmaraissydney.files.wordpress.com/2014/02/didjeridu.jpg, Erişim Tarihi: 05.01.2020
[20] Emel Çelebioğlu (1986): *Tarihsel Açıdan Evrensel Müziğe Giriş*, Üçdal Neşriyat s. 289, İstanbul
[21] https://www.schulmodell.eu/unterricht/117-unterrichtsfaecher/physik-unterricht/physikbereiche/526-trompete.html, Erişim Tarihi: 15.12.2019
[22] https://en.wikipedia.org/wiki/Tutankhamun%27s_trumpets, Erişim Tarihi: 05.01.2020

Resim 4: Tutanhamon[23]

Yunanlılar Salpinx adında metal trompet kullanıyorlardı. Olimpiyat Oyunlarında, resmi törenlerde ve özellikle askeri alanlarda kullanmışlardır.

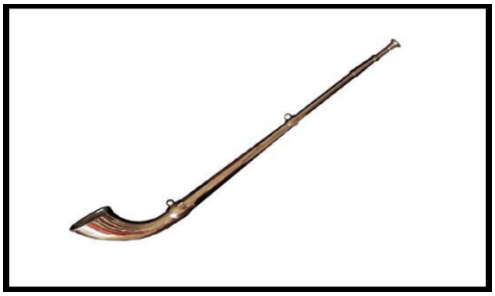
Resim 5: Salpinx[24]

Romalılar bu enstrümanı Etrüsklerden devraldı.[25] Buna ek olarak ağızlık ve kalak olarak ekli bir hayvan boynuzu bulunan Lituus'u kullandılar. İkisinin de sesi sert ve ürkütücüydü.

[23] http://www.eloquentpeasant.com/2011/05/02/ghost-music/, Erişim Tarihi: 15.12.2019
[24] http://ojtrumpet.net/salpinx/, Erişim Tarihi: 05.01.2020
[25]https://tr.wikipedia.org/wiki/Etrüskler#:~:text=Etrüskler%2C%20İtalya%27nın%20Tiber%20ile,Yunanlar%20Tyrrhen%2C%20Tyrsen%20diye%20tanımlamıştır, Erişim Tarihi: 05.01.2020

Resim 6: Lituus[26]

Roma dönemine ilerledikçe trompetlerde ki düz yapı sona ermekte olup yerini 'S' şeklinde eklemeli kıvrımlar bulunan yeni metal enstrümanlar bulunmaktadır.[27] Romalılara ait ayrıca Karnyx adında başka bir enstrümanı daha bulunmaktadır. Bu eklemeli kıvrımın yerine ejderha başı şeklinde bir kalak bulunmaktadır.[28]

Resim 7: Karnyx[29]

Roma döneminde sayısız metalden üretilen enstrümanlar kullanılmış fakat trompet ile doğrudan alakalı olabileceği düşünülebilecek iki enstrüman gösterilmektedir. Bunların ilki roma tubası diğeri bucina adında olan çalgıdır.

---

[26] https://ancientromanmusic.wordpress.com/2012/01/25/lituus/ Erişim Tarihi: 15.12.2019

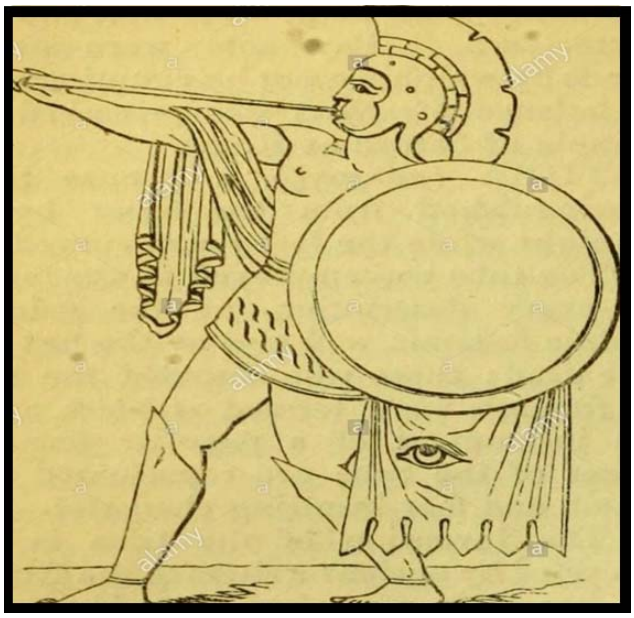
[27] Hamza Üstün (2020): *Trompetin Tarihsel Gelişimi Üzerine Bir İnceleme* (Bayterek Uluslararası Akademik Araştırma Dergisi Cilt 3 sayı 1 s. 29.)

[28] Utku Akyol (2014): *Trompetin Orkestradaki Yeri, Kullanımı ve Literatüre Geçmiş Önemli Trompet Sololarının İncelenmesi* s. *5* (İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Anasanat Dalı Üflemeli ve Vurmalı çalgılar Trompet Bölümü) İstanbul

[29] https://www.acs.psu.edu/drussell/Asterix/03-Carnyx.html, Erişim Tarihi: 05.01.2020

‘‘M.Ö. 300 yıllarında ortaya çıkan Roma imparatorluğunda asker lejyonları Roma imparatorluğunu en önemli askeri güç biçimine getirmede önemli rol oynamaktadır. Askerler çıktıkları seferlerde kuşatmak istedikleri bölgeyi veya savunma yapacakları alanlarda trompeti her zaman yanlarında bulundurarak etkin bir şekilde kullanmışlardır. Birliklerin yürüme eğitiminde kullanılan Roma tubası (Bucina ile şekil olarak benzemektedir.) 46 inç boyunda uç kısmında bir huni şeklinde kalağa benzeyen, bronzdan üretilmiş düz bir boru şeklindedir.’’[30]

Resim 8: Bucina[31]

Orta Çağdan beri trompet dışında çok fazla değişiklik gösteren bir çalgı bulunmamaktadır. Roma dönemi trompeti günümüzde kullanılan şekline benzemeye başlamıştır. ‘‘120 cm uzunluğunda bir ucu 2 cm, geniş ucu ise 2-6 cm olan bir konik boruya sahipti. Barok çağın doğal trompeti ise 224 cm uzunluğunda, 12 mm çapında silindirik bir boruydu.’’[32] Modern si bemol trompetin iç çapı barok

[30] Serdar Sabır (2012): *Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığındaki Trompet Eğitiminde Arban Trompet Metodunun Teknik Kapasitenin Geliştirilmesi Açısından İncelenmesi s.13* (Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Anasanat Dalı Sanatta Yeterlilik Tezi) Edirne

[31] https://www.musiklexikon.ac.at/ml/musik_T/Trompete.xml Erişim Tarihi: 15.12.2019

[32] Mehmet Ali Açıksöz (2007*): Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığı'ndaki Trompet Eğitiminde Nefes ve Diyafram Çalışmasının Enstrüman Başarısı Üzerindeki Etkisi s. 6* (Marmara

trompetten sadece birazcık dardı. (11.5mm) ancak uzunluğu barok trompetin neredeyse yarısı kadardır yani 130cm.dir. Düz bir boru şeklinde seslerin doğuşkanlarının duyulmasını sağlayan bir şekildedir. Krallar ve imparatorlar için trompet, güç ve görkemin bir işareti olarak görülmüştür. Aristokrat ve lejyonerlerin belli bir bölgeyi ya da bir yeri ziyareti sırasında gelişini göstermek için trompetçilerin bu unvanı kullanılmıştır. ‘‘Bu törenler esnasında trompet çalan kişilerin sayısal mevcudu, kral, lejyon ya da aristokratların ne kadar güçlü olduğunun bir göstergesidir.’’[33]

Trompetçilerin imparatorlukta üst sınıf hizmetçiler (görevliler) olarak tanımlanmakta olduğu bilinmektedir. Ayrıca mahkemelerin kurulmasından sonra işe kalıcı olarak alınan ilk kişiler olduğu da söylenmektedir. Avrupa toplumu Orta Çağı karanlık çağ olarak nitelendirmektedir. Bunun sebebi olarak sert ve katı tutum gösteren kiliselerin kendi belirlediği kanunların dışına çıkılmasına olanak vermemesidir. Bu durum müziğin gelişimini olumsuz etkilemiş tek sesli müzik periyodu şeklinde kullanılmıştır. Toplumlar, trompetin kullanım alanının tek sesli bir müzik sistemi içinde oluşturması gerektiği için buna uygun bir biçimde üreterek, çağın gerektirdiği en uygun biçimini oluşturmuşlardır.

Orta Çağ’ın bitmesinden sonra başlayan Haçlı seferleri, doğu medeniyetleri ve Avrupa medeniyetlerini bir araya getirmiştir. Farklı medeniyetlerin aracılığı ile Arap medeniyetlerinde bulunan trompet çalgısını öğrenmişlerdir. ‘‘11. yy. başlarında Avrupa kıtasında, günümüz trompet isminin de oluşmasının nedeni olan ‘‘trumpa’’ isimli çalgı kullanılmıştır. Trumpa isimli çalgının Avrupa topraklarına Arapların getirildiği düşünülmektedir.’’[34]

İlk olarak Trumpa adı olarak söylenen ve bilinen sözcük, soy ağacı bakımından büyük önem taşımaktadır. Bugün dünyanın farklı ülkelerinde farklı dillerde birçok adlara trompa kelimesinden türemiştir. ‘‘Türkçe trompet, Almanca trumpa, Fransızca trompette, İngilizce trump, İtalyanca trompa ve İspanyolca trompeta isimleri ile adlandırılmıştır.’’[35]

Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi) İstanbul

[33] Açıksöz, a.g.e., s. 15.

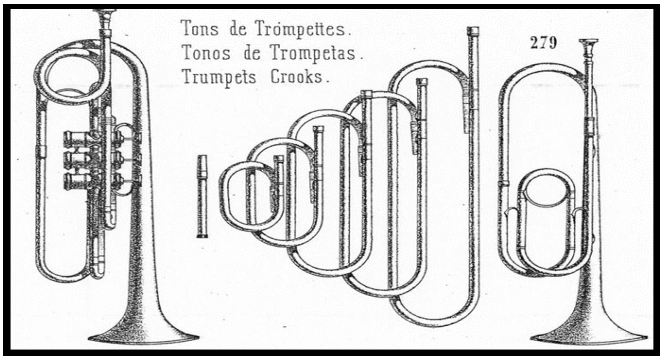
[34] Açıksöz, a.g.e., s. 13.

[35] Akyol, a.g.e., s. 17.

‘‘Rönesansla birlikte, yüzyıllardır kullanılan düz trompetlerin aksine sanatçılar, metal boruları eğmeyi, katlamayı öğrenmiştir. Bu gelişme trompetlerin ses alanının genişlemesine yol açmıştır. Rönesans sonlarına doğru trompet, sanat müziğinde kullanılmaya başlamıştır.’’[36] Şimdiye kadar Orta Çağ'ın tüm trompetleri ister kısa ister uzun olsun, düz ya da sadece hafif kavisliydiler.

Bu dönemde trompetler dökme bronzdan yapılmaktaydı ve üretimi nispeten yapımı daha kolaydı. Şimdi ise farklı metalleri de fark edilip farklı erime noktalarının olduğu öğrenildi. ‘‘Örneğin pirinç, yaklaşık 900 ° lik bir erime noktasına, kurşun 327 ° de eriyor. Pirincin katılaşma ve soğuma özelliklerinin daha geç olmasından dolayı şekil vermek daha kolay olmuştu.’’[37] Ayrıca sıcak ve soğuk havanın tepkimeleri göz önüne alındığında kırılma ve çatlamalara karşı daha dayanaklı olduğu fark edilmiştir. Bu özellikleri göz önüne alındığında düz yay şeklinde trompet yapıldı ve barok trompetin ilk olağan şekli haline geldi. Bu şekil dönemin sonuna kadar yapısını korudu.

Resim 9: Trompetin Şekil Olarak Gelişimi[38]

17. ve 18. yüzyıllarda trompetler, askeri bir sinyal aracı olarak önemli bir işleve sahip olmaya devam ettiler ve de ilk kez orkestralarda müzik aleti olarak kabul edilerek dahil olmaya başladı. Fakat orkestralarda çalabilmek için icracıların yeni teknikler geliştirmesi gerekiyordu. Savaşta ya da merasimlerde olduğu gibi yüksek sesle çalamazlardı orkestraya uymak ve de diğer enstrümanları bastırmamaları

[36] Ümit Çavuş (2019): *Türk Bestecilerinin Senfonik Eserlerinde Trompet Sololarının İncelenmesi s. 21* (Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Anasanat Dalı Sanatta Yeterlilik Tezi) Edirne
[37] http://www.klassodern.ch/download/Geschichte%20der%20Instrumente/Trompete.pdf Erişim Tarihi: 20.12.2019
[38] https://www.robbstewart.com/history-of-the-modern-trumpet Erişim Tarihi: 05.01.2020

gerekiyordu. En önemli teknik sorun ise sadece doğal sesleri değil bütün notaları çalması gerekmekteydi. Bunun için eskiden çalma tekniklerinin hepsini değiştiriyorlardı, yanakların hava ile doldurulup şişirerek yüksek sesle çalınması yasaklanmıştı. Normalde 16 ses olan doğal sesler inanması zor bir şekilde 24 sese kadar çıktığı söylenmektedir. Bu nedenle bu tarihten itibaren trompet için ilk yazılı müzik metinleri de çıktı. (Örneğin: W.A. Mozart'ın babası Leopold Mozart'ın konserleri). Ayrıca orkestrada çalınabilmesi için doğru entonasyonun uyumlu hale gelebilmesi için özenle çalışılması gerekiyordu. Enstrümanın tonun ‘‘Do’’ olması eserlerin içinde yetersiz kalıyor ve de geliştirilmesi gerekiyordu.[39]

Resim 10: Naturel Trompetle Çalınabilecek Doğal Sesler[40]

18. yüzyıl sonları ve 19.yüzyılın başlarında trompete kromatik seslerin eklenmesi için birçok girişimlere başlanmıştır. Yapılan denemeler sonucunda pirinç bir enstrüman perdesine bir veya daha fazla anahtar açarak tüm sesleri kullanılmasını sağlayan en başarılı deneyimci ve de virtüöz Anton Weidinger olmuştur[41]. Fakat bu da tam olarak yeterli olmamasına rağmen 1840 yıllarına kadar kullanılmıştır. Sonra kökeni belli olmayan bir İngiliz slayt trompet kullanılmaya başlamıştır ama o da yeterli olmadı.

[39] http://www.klassodern.ch/download/Geschichte%20der%20Instrumente/Trompete.pdf s. 3, Erişim Tarihi: 20.12.2019
[40] http://www.trumpetjourney.com, Erişim Tarihi: 21.01.2020
[41] https://en.wikipedia.org/wiki/Anton_Weidinger, Erişim Tarihi: 21.01.2020

Resim 11: Naturel Trompet[42]

İlk başlarda valf trompetler kullanılırken İngiltere de yapılan denemeler sonucunda slayt trompet yaygınlaşmaya başlamıştır. İlk olarak slayt trompeti üreten kişi olarak Thomas Harper[43] kabul edilmektedir. Özellikle yarım ve tam tonlar için kullanıldı. İlk olarak üretilen delikli trompetten sonra büyük sorunların çoğunu ortadan kaldırmıştı. Kromatik seslerin kullanılması, teknik açıdan çalım kolaylığı, nefes yoğunluğunun azalması sayesinde birçok sorunu çözmüştür. Dezavantaj olarak yakın seslerin kullanılmasından dolayı ton kontrolü oldukça zordu. Anahtarlı trompetin zorluğu slayt trompetin ses yakınlığı problemlerini gidermek amaçlı valf trompet denemeleri başladı.

Bu denemeler biraz hantal gibi olsa da üzerinde yapılan çalışmalar sonucunda şu anki en belirgin konumuna yakın hale Joseph Riedl[44] tarafından Viyana'da icat edildi. Bundan sonra trompet şeklini uzun bir süre korumuştur. Vanaların (piston) icadı ile şekil değiştirerek daha parlak daha kesin bir ses tarafından çalınması amaçlanarak genel boyutu da biraz küçültülerek yerini "Kornet" enstrümanına bırakmıştır ve ilk konçertolar Kornet için yazılmıştır. (Örneğin; Joseph Jean-Babtiste Neruda, Laurent Arban)

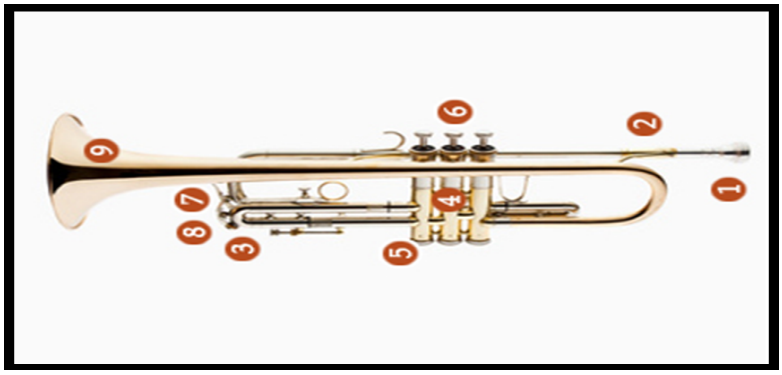
‘‘Piston mekanizmasını icat eden kişi Bohemya'da yaşamış Rusyalı bir kornocu olan Ferdinand Kölbel’dir. İlk deneme olarak, bir korno çalgısı üzerinde sesler arasındaki geçişleri hızlandırmak ve kolaylaştırmak amacı ile yapılmıştır. Bu

[42] http://klassikblog.blogspot.com/2012/09/johann-nepomuk-hummel-konzert-fur.html, Erişim Tarihi: 20.12.2019
[43] https://en.wikipedia.org/wiki/Thomas_Harper_(trumpeter, Erişim Tarihi: 21.01.2020
[44] https://www.musiklexikon.ac.at/ml/musik_R/Riedl_Familie.xml, Erişim Tarihi: 20.12.2019

gelişmenin ardından birçok piston sistemi geliştirilmiş ancak hiçbiri günümüze ulaşmayı başaramamıştır. Bunlardan ilki Almanlar tarafından sıkça kullanılan rotary olarak adlandırılan mekanizmadır. Diğeri ise günümüzde en yaygın olarak kullanılan piston sistemidir.''[45]

Piston sistemi, natürel düz boru şeklide olan trompetlere üç adet piston eklenmesi sonucu oluşan sistemdir. Basınçlı havanın trompetin içine aktarılmasından sonra içersin de ki havayı delikler sayesinde geçişini sağlayarak, yardımcı yan boru sistemleri sayesinde tonun kontrolü sağlanmıştır. Pistonlu trompet ve Kornetler daha da yaygınlaşmış ve son şeklini almıştır. Günümüzde de kullanılan bütün trompetler pistonlu trompet ailesinin bir parçasıdır.

Resim 12: Trompetin Bölümleri[46]

Bakır üflemeli çalgılar ailesinin bir parçası olan trompet ağızlık ve kendi üzerine kıvrılmış silindir biçiminde bakırdan yapılmış bir borudan oluşmaktadır. Ağızlıktan başlayan bu boru temel olarak üç parçadan oluşmaktadır ağızlık, gövde ve kalaktır. Ayrıntılı olarak dokuz parçadan oluşmaktadır. Resim de 1 numara ile gösterilen ağızlık 2; hava giriş borusu 3; yardımcı ton slaytı 4; piston mekanizması 5; piston su, yağ tahliyesi vanası 6; Piston tuşları 7; birinci su tahliye vanası 8; ikinci su tahliye vanası 9; kalaktan oluşmaktadır.

[45] Akyol, a.g.e., s. 34.
[46] https://www.trompete-lernen.com/trompete%20lernen/trompete%20aufbau.php Erişim Tarihi:16.12.2019

Trompet orkestralarda kullanım alanlarına göre ses ve renk farklıklarına ve de tonel farklılıklar göstermektedir. Bu sebepten dolayı yedi çeşit trompet bulunmaktadır.

Resim 13: Pikolo Trompet[47]

Orkestralarda ve solo eserler de bir oktav yukarısından çalınması istenilen eserlerde ses rengi olarak daha tiz ve seri bir çalınım sağlamaktadır. Barok dönemde çok yağın olarak kullanılmıştır. Günümüzde çağdaş dönem konçertolarında, bakır üflemeli topluluklarında, nadir de bazı orkestra eserlerinde kullanılmaya devam etmektedir.

Resim 14: Fa Trompet[48]

Pikolo trompetten daha pes bir ses rengi bulunmaktadır. Barok dönemde büyük besteci Johann Sebastian Bach' ın eserlerinde yaygın olarak kullanılmıştır. Kullanım alanı çok dar olan bir trompet türü olup genellikle büyük bakır üflemeli (brass) orkestralarında bulunmaktadır.

[47] https://tr.yamaha.com/tr/products/musical_instruments/winds/index.html Erişim tarihi: 10.01.2020
[48] https://tr.yamaha.com/tr/products/musical_instruments/winds/index.html Erişim tarihi: 10.01.2020

Resim 15: Mi bemol Trompet[49]

Genellikle solo trompet eserlerinde, konçertolarda yaygın olarak kullanılmaktadır. Çağdaş döneme gelene kadar yazılan bütün konçertolar bu trompet için yazılmıştır. Günümüzde bazı orkestra eserlerinde yerini almıştır.

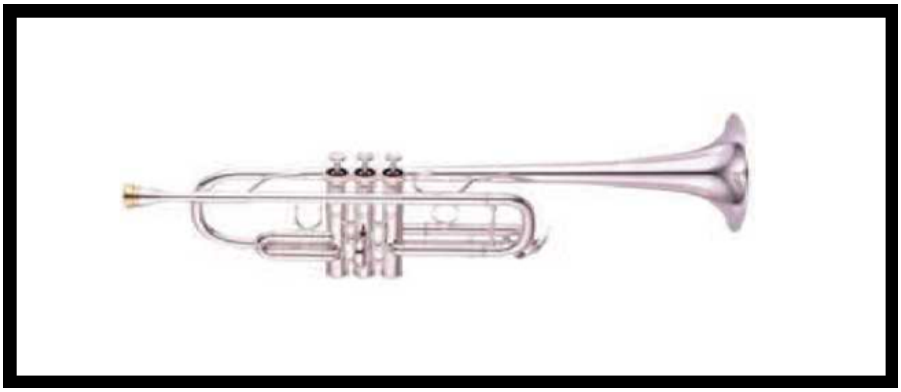
Resim 16: Re Trompet[50]

Kullanım alanın çok dar olduğu bir trompet türü olmuştur. Mi bemol trompetin üretime geçmesi ve popülerliğini kaybetmesinden sonra hiçbir orkestra ve solo eserde kullanılmamıştır.

[49] https://tr.yamaha.com/tr/products/musical_instruments/winds/index.html Erişim tarihi: 10.01.2020
[50] https://tr.yamaha.com/tr/products/musical_instruments/winds/index.html Erişim tarihi: 10.01.2020

Resim 17: Do Trompet[51]

Si bemol trompetten sonra en çok kullanılan trompet türüdür. Orkestralarda transpoze gerektirmeden çalım kolaylığı sağlamasından, tiz sese çıkışında ki avantajdan dolayı yaygın bir kullanımı vardır.

Resim 18: Si bemol Trompet[52]

Günümüzde en yaygın olarak kullanılan trompet türüdür. Ses rengi olarak hem pes hem tiz seslere olan hakimiyetinden dolayı en çok tercih edilen trompet türüdür.

[51] https://tr.yamaha.com/tr/products/musical_instruments/winds/index.html Erişim tarihi: 10.01.2020
[52] https://tr.yamaha.com/tr/products/musical_instruments/winds/index.html Erişim tarihi: 10.01.2020

Resim 19: Bas Trompet[53]

Trompet ailesinin en kalın sesli enstrümanıdır. Diğer trompetlerden bir oktav aşağı da tınlamaktadır. Genel olarak kullanılmamaktadır. Çünkü diğer bakır ailesinin bir parçası olan Bariton ve trombon bu enstrümanın yerini oldukça fazla bir şekilde doldurmaktadır.

Pistonlu trompetlerin hepsinin temel çalışma prensipleri birbirinin aynısıdır. Basınçlı havanın borulara gönderilmesi sonucunda sesler ortaya çıkmaktadır. İlk pistona basıldığında bir ton daha pes ayarlanır, ikinci pistonda yarım ton ve üçüncü pistonda bir buçuk ton sağlanır. Üç pistonu birleştirerek altı yarım tona kadar pes değişim yaratılabilmektedir. Gerçek ses dudaklarda başlamaktadır. Trompetçi dudaklarında ki titreşimi hava basıncı ile ileri geri ittirmesi sonucu gerçekleşir. Bu çok hızlı bir şekilde gerçekleşmektedir. Dudak gerginliğinin arttırılması sonucu tonların tizleşmesi sağlanmaktadır. ‘‘Piston sistemin içindeki yay sistemi onun daha hızlı ve istenilen tonlara çıkmasını ya da inmesini sağlamaktadır.’’[54]

[53] https://tr.yamaha.com/tr/products/musical_instruments/winds/index.html Erişim Tarihi: 10.01.2020
[54] https://www.vsl.co.at/de/Trumpet_in_C/History_02, Erişim Tarihi: 20.12.2019

3.2. İkinci Alt Problem

Barok Dönem

Barok dönemi birçok konuda gelişmelerin yaşandığı ve birçok araştırmaya konu olan bir dönemdir. Bu dönemle ilgili özellikle güzel sanatlar alanında yapılan çalışmaların çokluğu da ne denli önemli bir döneme haiz olduğunu göstermektedir. Müzik duayenlerinin Barok dönemine ait eserlerindeki stillerinin farklı enstrümanlar üzerinden değerlendirilen çalışmaların varlığı yapılan literatür taramasıyla görülmüştür. Araştırmamıza konu olan Johann Baptist Georg Neruda'nın Trompet Konçertosu barok döneme ışık tutmaktadır ve de kendisine ait trompet konçertosu dönemin öncülerindendir. Bu amaçla öncelikle bu bölümde Barok döneminin kısa bir özeti geçilecektir.

Müzik tarihinde köklü yenilikleriyle bilinen Barok dönemi 1600-1750 yıllarını kapsar.[55] "Klasik müzik tarihinde barok dönem birçok yeniliğin, gelişmenin ve ilerlemenin ortaya çıktığı bir çağdır. 1600-1750 tarihleri arasında İtalya'da opera örneklerinin ortaya çıkmasıyla başlayan ve Johann Sebastian Bach'ın ölümüyle biten barok dönem, müzik formlarındaki yenilikler, enstrüman gelişimindeki ilerlemeler ve çok önemli bestecilerin varlığı ile müzik tarihinin mitleşmiş bir dönemi olarak kabul edilebilir."[56]

Rönesans dönemin kendine has yapısını Barok dönem üzerinde hissedilmekte olsa da kendine has bir tutum ve değişimler gözlenmektedir. Barok dönem ''saray sanatı'' olarak da bilinmektedir. Bunun sebebi sanatın, sanat olarak bakılması durumundan ziyade kraliyet soylularının beğenisinin öncelikli olmasıdır.

İtalyan bestecilerin doğasından doğan Barok müziği, 17. yüzyılın ortalarına kadar İtalya'da devam ederek, Avrupa'nın en önemli müzik merkezlerini barındıran

---

[55] Hatice Ekinci ve H. Ozan Demirtaş (2013): *Barok Dönemi Piyano Eserlerini Yorumlamada Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Müzik Öğretmeni Adaylarının Görüşleri* (E-Journal Of New World Sciences Academy, Cilt:8, Sayı:2, s.240.)

[56] Özlem Koçyiğit (2012): *Barok Dönem Flütçüsü Jacques-Martin Hotteterne Üzerine Bir İnceleme,* (Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:14, Sayı:2, s. 212.)

ülke olmuştur.[57] "17. yy. da Barok dönem, müzik, resim, heykel, mimari ve benzeri disiplinde, birçok etki alanına sahip olmuştur. Bu alanlarda birçok kimlikle birçok tür ve teknik, ilgili alanda önem kazanmış ya da değer kaybetmiştir."[58]

"Barok müzik; çok sık ton değiştirmesi, anlaşılması zor armoni yapısı, melodilerin uzunluğu ile kuralların dışına çıkmanın pek mümkün olmadığı bir müzik formuna ve yapısına sahiptir. Aslında barok müziğin abartılı ve bol süslemeli yapısını dönemin diğer sanat dallarında da görmek mümkündür."[59]

Barok dönem müziği özellikleri olarak; birçok eserde piano/forte dinamiklerinin kullanılması, prelüd ve füg gibi çeşitlere yer verilmesi, ilk majör ve minör dizelerinin kullanılması, polifoni tekniğinin uygulanması, birçok sesin, armoninin veya melodinin aynı anda çalınması, klavyenin yoğun şekilde uygulanması, doğaçlama süslemelerin yapılması, kontrpuan tekniğinin kullanılması ve müzikte yer alan seslerin ilk defa ayrı çalgılara yer verilerek uygulanması gösterilebilir.[60]

17. yüzyılda İtalya'da ortaya çıkan polifonik eserler Barok döneminin en parlak zamanları olarak bilinir. İtalyan besteciler Claudio Monteverdi ve Giovanni Frescobaldi'nin yanı sıra İngiltere'de Henry Purcell ve Almanya'da Heinrich Schütz'ün eserleri dönemin önemli eserleri olarak yerini almışlardır.[61]

''Venedik, Floransa, Napoli gibi büyük kentlerde birçok opera binası açılmıştır. Saraylardan, kiliselerden ayrılan birçok sanatçı kendilerini ve yeteneklerini göstermek için bıralara gittiler. Yetenekleriyle diğerlerinden ayrılmak isteyen solistler, özgün ritm ve melodiye sahip olan reçitatiflerle kendilerini yeteri kadar ifade

---

[57] Zerrin Tan (2018*) Barok Dönem Müziği ve Barok Dönemde Obua*, (Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 20, Sayı:1, s. 48.) Edirne

[58] Erkan Çağrıhan (2015*): 17. Yüzyıl Müziği'nde Groundbass Tekniğinin Barok Dönemi Bağlamında Temsil Ettiği Kimlik*, (EÜ Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı Dergisi, Sayı: 6, s. 72.) İzmir

[59] Ceren Dik (2015): *Barok Dönem Müziği Süslemelerinin İncelenmesi s.3*, (İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanatta Yeterlik Tezi), İstanbul

[60] Enxhi Jaçe (2019) *Barok Dönem ve Klasik Dönem Flüt Konçertolarının Dil Tekniği Açısından Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi*, (Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Yüksek Lisans Sanat Çalışması Raporu s. 6-8.) Ankara

[61] Erdem Turan Semra Günsu (2019): *Johann Sebastian Bach'ın Sol Minör Viola Da Gamba ve Klavsen Sonatındaki Sembollerin İncelenmesi s. 4* (Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Yüksek Lisans Sanat Çalışması Raporu) Ankara

edemeyince aryalara yöneldiler. Ve tabi solistler bu aryalarla birçok süslemelere başvurarak sınırlarını zorladılar. Böylece de ‘‘virtüözlük’’ başladı.’’[62]

Barok müzik içerisinde cümlelerin çarpıcı motiflerle başladığı, bu çarpıcı motiflerin uzun süre devam ettiği, uyumsuz akorların parçaya renk katmak amacıyla serbestçe kullanıldığı görülmüştür. Ayrıca Barok dönemi içerisinde yer alan çalgıcılar ve şarkıcılar dönem içerisinde yer alan notaları yazılı olduğu gibi çalmadığı, kendi yaratıcılıklarını da kullanarak doğaçlama yaptıkları da bilinmektedir.[63] Barok müziğinin özelliklerine bakıldığında; birbirinden farklı armonik uygulamaların olması, klavyenin yoğun şekilde kullanılması, orkestranın gelişimine yol açan seslerin ilk kez ayrı çalgılara ayrılması ve basso continuo uygulamasının olması şeklinde belirtilebilir.[64]

Barok döneme genel olarak bakıldığında Erken Barok ve Olgun Barok olarak ikiye ayrılır. Erken Barok döneminde; ‘‘Yatay çokseslilik (kontpuan) sisteminin yerine tek ezginin egemenliğine dayalı armonik dikey yazı sistemi gelişti. İnsan sesine dayalı çok sesli müzik geri plana düşerken, çalgı müziği ağırlıklı çok seslilik ortaya çıkarak, çalgı müziğinde virtüözler ortaya çıktı.’’[65] Olgun Barok dönemine bakıldığında Bach gibi büyük bestecilerin doğması ile erken barok müziğinin basit amatörce yazılan eserlerin yerine çok sesli müziğe dayalı, kompozisyon ve armoni bakımından çağın önemini gösteren eserler bestelenmiştir.

Barok döneminde, tekdüze tınılar yerini karşıtlık (kontrast) olarak adlandırılan; çalgıların birbirleriyle rekabet içerisinde yer aldığı bir müzik anlayışına bırakmıştır. Toccato ve ricercare gibi çalgı müziği türlerinin doğmasının yanı sıra çalgı müziklerindeki karşıtlık zamanla gelişerek konçerto geleneğini ortaya çıkarmıştır. Barok müziğinin genel yapısına bakıldığında; zengin armoni yapısı, süslemelerin fazlaca kullanılması, ritim dokusunun önem kazanması ile müzik yapıtının bir

---

[62] Çisem Önver Zafer (2009): *Georg Phillippe Telemann' ın Flüt ve Orkestra için A Moll Süiti'nin Form ve İcra Açısından İncelenmesi s.13* (Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Anasanat Dalı Yüksek lisans Tezi) Edirne

[63] Dik, a.g.e., s. 5-6.

[64] Tan, a.g.e., s. 50-51.

[65] Zafer Önver, a.g.e., s. 10.

bölümünün ya da tamamının sonlandığını bildiren ve bunu hissettiren kadanslar sık sık kullanılması görülmektedir.[66]

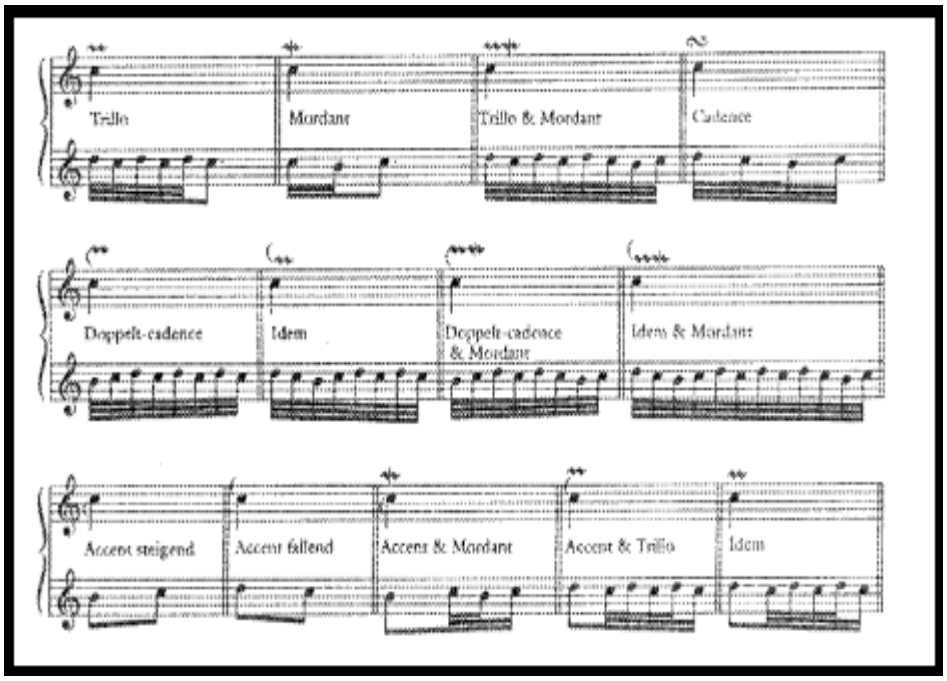
"Bu dönemin önemli özellikleri arasında; nüansların kullanımı ile kontrast kavramının etkisi, ritmik yapıdaki yenilikler, sonat, konçerto, kadans, prelüd, füg ve vokal formlardaki gelişmeler, sürekli basın önem kazanması, kromatik dizinin kullanılması, kilise modlarının majör ve minör tonlarla yer değiştirmesi, süslemelerin dönem müziğindeki etkisinin artması ve çalgı repertuarındaki zenginleşme sayılabilir."[67] Barok döneminde yer alan eserlerde özellikle süslemeler göze çarpmaktadır. "Doğunun kültür patlaması yaşadığı en önemli dönemlerden biri olan Barok döneminde, süslemeler farklı şekiller almıştır. Bu dönemde her besteci kendi doğruluğunu kanıtlamak için büyük çaba sarf etmiştir."[68]

Barok dönem süslemeleri hem mimari alanda hem müzik alanında çok ses getirmiştir. Bu dönem de yapılan süslemeler klasik döneme ışık tutmuştur. ''Dönemin sanat ortamının gereği olarak besteciler de eserlerinde kendilerine özgü süsleme sembolleri icat edip, bunları kullandılar. O tarihlerden günümüze kadar ulaşan ilk kaynak, Wilhelm Friedemann Bach'ın (1710-1784) ''Klavierbüchlein'' adlı eserin yayınlandığı, babası John Sebastian Bach'a ait süslemeler tablosudur.''[69]

---

[66] Olcay Korkmaz ve Ersan Çiftçi (2020): *Barok Dönem Eserlerinde Piyano Tekniklerinin İncelenmesi, (İDİL Dergisi*, Sayı:66, s. 252.)
[67] Koçyiğit, a.g.e., s. 212.
[68] Tutu Mammadova Aydınoğlu *(2015): Barok Müziği Süslemelerindeki Yorum Farklılıklarına Bir Bakış* (*EKEV Akademi Dergisi*, Yıl:19, Sayı:64, s. 297.)
[69] Sadık Özçelik (2002): *Batı Müziği Yazısında Süslemeler* (Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt:22, Sayı: 3, s.80-81.)

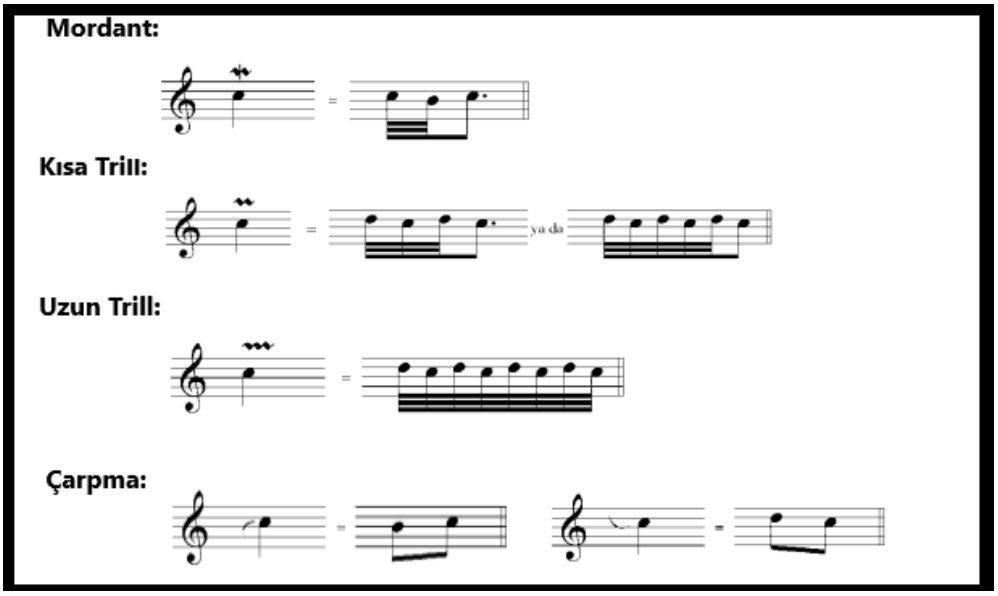
Resim 20: Wilhelm Friedemann Bach'ın ''Klavierbüchlein'' adlı eserinden ''süslemeler tablosu''[70]

Günümüze geldikçe değişen bu süsleme notaları, birlikte çalındığında doğru tınlaması ve ahenki bozmaması için oldukça önem taşımaktadır. Barok Dönemden bu zamana kadar değişmeyen üç süsleme sembolleri bulunmaktadır. Bunlar ''Mordant, Trill ve Çarpmadır.'' İcracıların solo eserlerinde bazı farklılıklar gösterse de birlikteliğin sağlandığı orkestra eserlerinde uygulaması aynı olmak zorundadır. Bu semboller aşağıda örnek olarak gösterilmiştir.

[70] Anthony Newman (1995) ''Bach and the Baroque'', Pendragon Press Stuyvesant, New York, s.111.

Resim 21: Mordant, Trill ve Çarpma Süsleme Sembollerinin Şeması[71]

3.3. Üçüncü Alt Problem

Johann Baptist Georg Neruda'nın Hayatı ve Eserleri

Resim 22: Johann Baptist Georg Neruda[72]

[71] https://ask.audio/articles/music-theory-ornaments-and-embellishments Erişim tarihi: 15.08.2021
[72] https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Giovan_Battista_Gaulli_-_portrait_of_Cardinal_Leopoldo_de%27_Medici_(Baciccio).jpg Erişim Tarihi: 24.01.2020

Çek besteci Johann Baptist Georg Neruda, Bohemya'da 1708 yılında doğmuştur. (Böhmen, Fransızca: Bohême, Lehçe: Czechy). Bohemya'nın toplam yüzölçümü yaklaşık 52.060 kilometrekare olup Çek Cumhuriyeti şimdi ki adıyla Çekya ülkesine bağlı bir bölgedir. 1918'e kadar olan zaman boyunca Bohemya bölgesi genel olarak Avusturya'ya aittir. Bestecinin ailesi ve okul yıllarına ait fazla bir bilgi bulunmamaktadır. Uzun bir süre Prag da yaşamıştır.

Yaşadığı yıllarda bulunduğu coğrafyada otuz yıl savaşlarının etkilerinin sürmesinden dolayı çoğu belge ve kayıtlar kaybolmuştur. Bestecinin ilk eğitimlerini ailesi tarafından aldığını, yaşamış olduğu dönemde müzikal eğitimin zorluklarına bakarak müzisyen bir aileye ait olduğunu anlamaktayız. 18. yüzyıl Avrupasında müzik hayatını etkileyen ve zenginleştiren birçok Bohemyalı müzisyenlerden birisidir (Johann Stamitz, Franz Benda Lepold Kozeluch, Johann Baptist Vanhal ve Johann Ladislaus Dussek gibi diğer önemli Bohemyalı besteciler). İlk isminin Jan Jiri olduğu bilinmektedir. ‘‘Bu isim Kiril alfabesine göre yazılmış, diksiyonu zor bir isimdir. Almanya’ya Dresden’e taşındıktan sonra ismini Jan Baptist Georg Neruda olarak değiştirmiştir.’’[73]

Başarılı bir besteci, kemanist ve çellist olan Neruda ilk olarak Prag’da bir şehir tiyatrosunun üyesi olarak çalışmalarına başlamıştır. Bu Prag da ki en önemli ve tek sahnesi olmasından dolayı çalışan müzisyenlerin çoğu iyi olması gerekmektedir. Neruda genç yaşına rağmen başarısı ile dikkat çekmiş, geleceğin ileri gelen müzisyenlerinden olacağını hissettirmiştir.

Eğitimini tamamladıktan sonra Kont Friedrich August Rutowsky’nin yanında kemancı olarak çalışmak için 1741 yılında Dresden’e taşınmıştır. 1749 veya 1750’de Dresden saray orkestrasına kabul edilmiştir. Geldiği ilk andan itibaren enstrümana olan hakimiyeti ve virtüözite tekniğiyle herkesi kendine hayran bırakmıştır. Bu başarıları onun kısa süre de baş kemancı, konsertmaister olarak ilerlemesini sağlamıştır. ‘‘Orkestrada ki yönetim becerisinin de üst düzey olması, saraya olan

[73]https://www.marineband.marines.mil/Portals/175/Docs/Programs/170826.pdf?ver=2017-08-08-104644-297 Erişim Tarihi 10.01.2020

bağlılığından dolayı saygın bir müzisyen olarak ölümüne kadar buradan ayrılmamıştır.''[74]

Neruda ilk başlarda İtalyan barok müziğinden çok fazla etkilenmiştir, eserlerinin çoğunu Barok stilinde bestelemiştir. Yaşadığı kültürel zenginliklerini ön plana çıkaran melodik müzikaliteyi ön plana çıkaracak saf bir yeteneği vardı. Bir eserin içinde solo partisyonun olmasının gerektiğini ilk fark eden kişidir. Çok iyi bir öğretmen olan Neruda saray okulunda ki bütün keman ve çello öğrencilerine dersler vermiştir. Bu sayede orkestranın seviyesini daha üst seviyelere getirdiği için teknik olarak çalınması zor olan eserlerin artık orkestrada çalınabilmesine olanak sağlamıştır. Diğer Bohemyalı müzisyenlerden onu ayıran en önemli özelliklerinden biri de nefesli (rüzgar) enstrümanlara olan düşkünlüğü olmuştur. Bu durum onun müzik görüşünü büyüterek nefesli entrümanlar için konçertolar yazmasına etkili olmuştur. Daha sonraları Mannheim Okulu'nun yenilikçi tekniklerini özümseyerek erken klasik döneme giriş yapmıştır.

İtalyan Barok etkisinden çok fazla etkilenmesine rağmen sadece bir tane Salve Regina (Hristiyan ilahisi türü) bestelemiştir. Eserlerinde ki yavaş hareketler, çok çok eğimli süslü melodiler barok stilinin etkisini göstermiştir. Erken klasik dönemi de içinde barındıran eserleri bulunmaktadır. Yaşadığı ve öğrendiği dönemlerin etkileri altında kalmasından dolayı iki döneme de ait eserleri bulanmaktadır. Bu durum onu barok dönem ile erken klasik dönemi birbirine bağlamasına, klasik döneme ışık tutması bakımından çok önemlidir. ''Neruda'nın en fazla tanındığı ülkeler Bohemya, Almanya ve de İsveç' tir.''[75]

Johan Baptist Neruda (Jan Jiri)' nin beş çocuğu bulunmaktadır. Bunlardan sadece ikisi müzikle ilgilenmiştir. En büyük gelişimi gösteren en küçük çocuğu olan Josef Neruda' dır. Babasıyla aynı orkestra olan Dresden Senfoni orkestrasında keman virtüözü olarak bilinmektedir.[76]

Bestecinin genel olarak eser sayıları varsayımlar üzerine değerlendirilmiştir. Ne yazık ki eserlerinin çoğu günümüze ulaşamamıştır. ''Otuz senfoniye eş değer

[74] Beitragezur Musikgeschichte Ostmittel-, Ostund Südosteuropas, editör: Hubert Unverricht, Sinzig, 1999, s. 103-152.
[75]https://music.depaul.edu/Pages/default.aspx Erişim Tarihi: 10.01.2020
[76]https://www.oberallgaeuer-meisterkonzerte.de/files/konzert_24-03-2019.pdf Erişim Tarihi: 10.01.2020

biçimde trio sonat, on tane keman konçertosu, sekiz tane keman sonatı, iki tane akordeon konçertosu, bir tane fagot konçertosu, bir tane de trompet konçertosu bulunmaktadır.’’[77] Bu sonatların form yapısı ve de uzunlukları bakımından senfoniden farksız olduğu düşünülmekte olup bazı kaynaklarda senfoni olarak kayıtlara geçmiştir. Diğer enstrümanlar içinde yazılmış yirmi yedi trio sonatları bulunmaktadır.[78]

Günümüze düzenleme ve restore edilerek ulaşan eserleri arasında fagot konçertosu ve trompet konçertosu bulunmaktadır. Bunların en yaygın olarak bilineni trompet konçertosudur. ‘‘Bu eseri trompet viritiözü olan Bohemyalı arkadaşı Johann Georg Knechtel’ in çalım tarzı ve üslubundan o kadar çok etkilenmiştir ki trompet konçertosunu ona ithafen yazmıştır.’’[79]

Sadece Dresden sarayında yaşadığından dolayı yaptığı bütün kompozisyonları sarayın himayesine ait olup saraydan çıkarılması yasaktır. Sarayın eserlere gerekli önemi vermemesi ve koruması yapılmamasından dolayı birçok eseri kaybolmuş ya da yanmış olacağı düşünülerek bu şekilde kayıtlara geçmiştir. 1780 yılında ölümünden sonra uzun bir süre eserlerine gereken önem verilmemesinden dolayı, 20. Yüzyıla gelene kadar eserleri hakkında yapılan hiçbir araştırmaya ulaşılamamıştır. Bu yüzden çok az sayıda ki kompozisyonları günümüze kalmıştır. Bulunan diğer orijinal el yazması kompozisyonları Prag da ulusal halk kütüphanesine bulunmaktadır.[80]

---

[77]https://www.henle.de/us/detail/?Title=Concerto+for+Horn+%28Trumpet%29+and+Strings+E+flat+major_561 Erişim Tarihi: 10.01.2020

[78]https://www.oberallgaeuer-meisterkonzerte.de/files/konzert_24-03-2019.pdf Erişim Tarihi: 10.01.2020

[79]https://www.henle.de/us/detail/?Title=Concerto+for+Horn+%28Trumpet%29+and+Strings+E+flat+major_561 (Erişim Tarihi 10.01.2020)

[80] https://en.wikipedia.org/wiki/Johann_Baptist_Georg_Neruda Erişim Tarihi: 24.01.2020

3.4. Dördüncü Alt Problem

Johann Baptist Georg Neruda Trompet Konçertosunun İcra Yönünden Değerlendirilmesi

Johan Baptist Georg Neruda'nın tüm dünyada piyano ve orkestra için yazılmış en ünlü eseri trompet konçertosudur. Konçertonun hareketli ve neşeli melodik tınıları, barok dönemine ait forte/ piyano dinamiklerinin etkin kullanılması, klavyenin yoğun şekilde kullanılması, doğaçlama süslemelerinin serbest bırakılmasıyla solistin, dönemin vermiş olduğu olguları en iyi şekilde hissetmesini amaçlamıştır. Konçerto İtalyanca karşıtlık ya da zıtlık anlamına gelmektedir. ''Tek bir çalgının diğer çalgı topluluğuyla, kimi zaman beraber kimi zaman sadece kendi sesini duyurması şeklinde çalınarak ortaya çıkan bir eser türüdür''.[81]

Konçertolarda birbirini takip eden ezgiler ve orkestra ile devamlı melodi paylaşımı bulunmaktadır. Toplumda insanların devamlı birbirleriyle konuşmaları gibi konçerto da solist çalgı ile orkestra arasında bir konuşma vardır. ''Bu diyaloglar bazen bir atışma, tartışma gibi bazen de birbirini tamamlayan ezgilerdir.''[82] Solistin icra edeceği eserin form ve yapısını doğru olarak bilmesi, eserin karakterini koruyarak doğru yorumlamasına ve kendi kontrolüne yön vermesinde büyük önem taşımaktadır.

''Konçerto, ilk bölümü parlak ikinci bölümü hareketçe ağır, üçüncü bölümü de hareketli ve kıvrak olan, çalanın virtiözlük gücünü ortaya koyacak şekilde genellikle tek, bazen de birkaç solo çalgı ve orkestra eşliği için yazılmış, sonat yazı biçimde olan senfonik bir yapıttır.'[83] ''Burada karıştırılmaması gerek bir terim sonat ile sonat formudur. Sonat bir form değil senfoni, kuartet, kentet, süit, konçerto gibi çok bölümlü çalgısal bir türdür. Sonat formu ise bu türde ki eserlerin ilk bölümünde kullanılan adını bundan alan bir form(biçim) ve yapı anlamındadır.''[84]

---

[81] Evin İlyasoğlu *(2009): Zaman İçinde Müzik (*Remzi Yayınevi s. 33) İstanbul
[82] Tayfun Zafer (2009): *İstemihan Taviloğlu Türk Klarnet Konçertosu'nun Form ve İcra Açısından İncelenmesi s.20* (Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi) Edirne
[83] https://archive.org/details/musicalform00leic/page/n3/mode/2up?q=j.b.g Erişim Tarihi 10.01.2020
[84] Nurhan Cangal *(2004): Müzik Formları* (Arkadaş Yayınevi, s.137) Ankara

Birinci bölüm (allegro) sonat allegrosu formunda ve çabuk tempodadır. Ana melodi ve tema piyano ya da orkestra ile başlayarak yerini soliste bırakarak devam etmektedir. Melodik ve hareketli yapısı solisti esere hazırlamakta yardımcı olmaktadır. Genel olarak devamlı aralıkların kullanılması, tonal dizilerin sürekliliği, trillerin yoğunluğundan dolayı solistin enstrüman kondisyonunu ortaya çıkardığı için çok dikkatli olması gerekmektedir. İkinci bölüm largo; ağır hareketli, ilk bölümden ayrı bir karakterdedir. Bağ altı dillerin kullanılması legota çalımıyla nefesli enstrümanları oldukça zorlayan ses renginin kaybetmemesi gereken geniş bir yapıya sahiptir. Üçüncü bölüm vivace; canlı karakterde olan bu bölüm ritm olgusu ve senkop tartımlarıyla öne çıkmıştır. Seri nota tartımlarının bulunması teknik açıdan zorlayıcı ve ritm sürekliliğini kaybetmemesi gereken zor pasajlar bulunmaktadır. Üç bölümde de içinde bulunan tril geçişleri, kadansların yorumları solistin yüksek performansla çalması için zorlayıcı olduğu kadar geliştiricidir.

Neruda Trompet Konçertosu, trompet konçertoları arasında hem dönem olarak hem başlangıç olarak ilk konçerto niteliği taşımaktadır. Bir trompet sanatçısının konçerto deneyimini ve öğrenimini bu konçerto ile başlaması, konçerto çalım tekniklerini öğrenmesi devam ettirebilmesi için icra açısından çok önemlidir.

Bu bölümde tezin odak noktası olan Mi Bemol Trompet Konçertosunun icrasını ayrıntılı bir şekilde inceleyerek çalışma teknikleri ve yorumlama hakkında ayrıntılı bilgi ile icranın daha kolay ve anlamlı bir hale gelmesi amaçlanmaktadır. Bu konçertonun en önemli özelliklerinden biri trompet icracılarının genellikle ilk öğrendikleri konçerto durumunda olması ve diğer konçertolara ışık tutacak nitelikte bulunmasıdır.

Konçertoyu çalmaya başlamadan önce ve sonuna kadar icra teknikleri, icra önerileri, yaklaşımları hakkında analitik bir bakış açısı ortaya koyarak irdelenmektedir. Bakır enstrümanların eser içerisinde tonal kayıpları çok rastlanmaktadır. Bunun için ısınmadan başlayarak, eserin bütünlüğünü teknik ve tonal açıdan koruyarak ileriye götürecek, diyaframın doğru kullanılmasıyla birlikte örneklerle başlamaktadır.

Konçertonun bölümleri içersin de geçen dil teknikleri, bağ teknikleri, arpej, üçleme, aralık icrası, senkop, tril, pasajların içerisinde ki bölüm ve ölçüler üzerinden gösterilerek rahat ve doğru bir şekilde icra etmeyi sağlayacak yardımcı metotlar

sayesinde örneklerle anlatılmaktadır. Pes, orta, tiz seslerin entonasyonun doğru olarak sağlanması çok önemlidir. Nüansların doğru yapılmasıyla eserin yorumlanmasını sağlayarak trompetin ses rengini karakterini ortaya çıkarmaktadır. İcracının doğru tekniklerle çalışmaları eserler üzerinde ki problemlerin nasıl üstesinden geleceği öğrenmek, doğru çalışma tekniklerini uygulamak eserleri çalışması için mutlak yapılması gereken başlangıcı oluşturmaktadır.

3.4.1. Alexander Tekniği

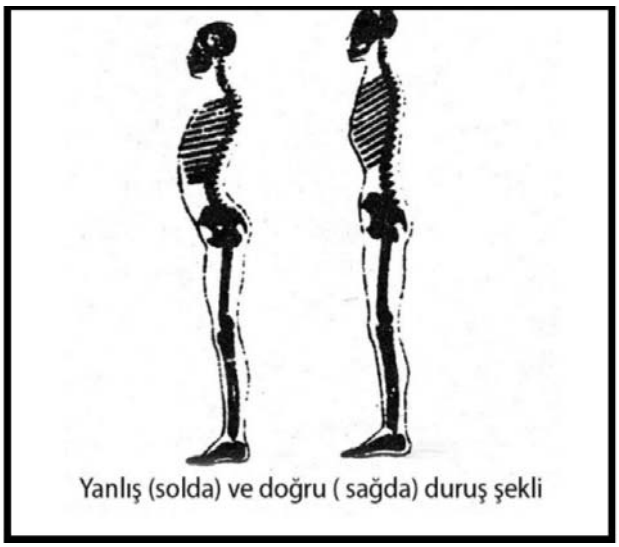
Alexander tekniği, üflemeli çalgı icracılarının duruşlarını, fiziksel ve zihinsel olarak odaklanmalarına yardımcı olarak rahat bir icra olanağı sağlamaktadır. Doğru duruş ve esnek kas yapısına sahip olmayan icracılarda, icra sırasında uzun süre enstrümanlarını taşımaları gerektiğinden eklem ağrıları ve kas kasılmaları ortaya çıkabilmektedir. ‘‘Bu kasılmalar, nefesin doğru kullanımını ve dolayısıyla icranın kalitesini düşürebilmektedir.’’[85]

Doğru bir duruş sayesinde nefesin alış- verişlerinin daha etkili ve kontrollü olduğu, uzun süren performanslarda ağrıların, kasılmaların azaldığı yapılan araştırmalarca kanıtlanmıştır. ‘‘Çeşitli orkestra çalışan bir trompet sanatçısı olan John Henes; oldukça rahat bir şekilde enstrüman çalan profesyonel sanatçıların bile Alexander tekniğine hakim olduktan sonra normalden çok daha rahat bir şekilde çalmaya başladıklarını söylemektedir.’[86]

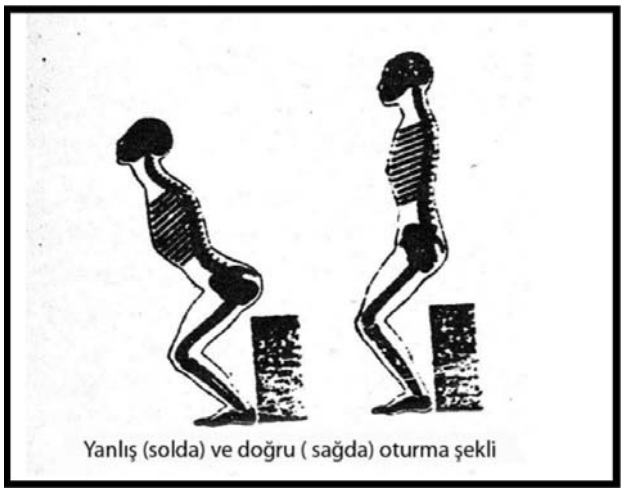
[85]Ahmet Yıldız (2018): *Bakır Üflemeli Çalgı İcralarının Sahne Performansını Etkileyen faktörler* (Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi) Eskişehir

[86]Çağın Akgün (2019): *Müzisyenlerde Performans Kaygısı, Trompet Performansına Etkileri ve Başa Çıkma Yöntemleri s.42* (Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi) Eskişehir

Resim 23: Ayakta doğru duruş pozisyonları[87]

Resim 24: Oturarak doğru duruş pozisyonları[88]

[87] James Stamp Warm-up Studies metodu, By Thomas Stevens, Switzerland, 2000 (Trompet Metodu)
[88] James Stamp Warm-up Studies metodu, By Thomas Stevens, Switzerland, 2000 (Trompet Metodu)

3.4.2. Diyafram Nefesi

Karın boşluğunu göğüs boşluğundan ayıran yassı kubbe şeklinde olan anatomik bir kas yapısıdır. İçimize aldığımız havayı üst solunum yoluyla aldığımızda ciğerlerimize, alt solunum (karın) yoluyla aldığımızda diyaframımıza giderek dönüşümünü tamamlayıp soluk verdiğimizde dışarı çıkmaktadır. ‘‘Diyaframın doğru ve etkin kullanılması sesin doğru, düzenli ve uzun süreli akışını denetlerken anlatım olanaklarını da genişletir.’’[89]

Özellikle üflemeli enstrüman çalan kişilerin diyafram nefesini doğru kullanmaları çok önemlidir. Havanın akışını kontrol edebilmesi için diyafram nefesine ihtiyacı bulunmaktadır. Seslerin rahat, temiz ve entonasyonunu ayarlamak için enstrümanı tutmak kadar önemlidir. Göğüs nefesi icracılar ve solistler için yeterli olmadığından dolayı diyafram nefesi önemini arttırmaktadır. ‘‘Doğru sesi çıkarmanın yanı sıra sesin kaliteli olması, icranın daha az nefesle daha uzun pasajlarda kendini yormadan icrasını gerçekleştirmesi açısından diyafram kasının eğitilmesi gerekir.’’[90]

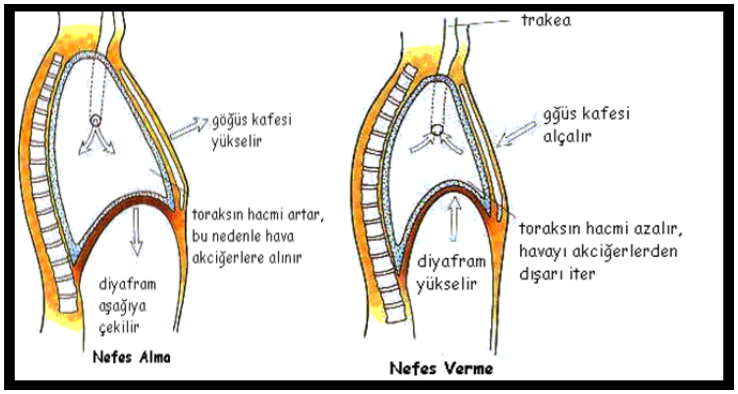
Tiz ve peslerin kontrolünü sağlamak için diyafram kasının sıkıştırılması ya da gevşetilmesi gerekmektedir. Ciğer solunumu yaptığımızda bu olayı yapmamız mümkün değildir. Çünkü ciğerlerimizde ki hava kontrol edecek anatomiye sahip değiliz. Bu yüzden tiz seslere çıkmak için diyafram kasımızı gererek havayı basınçlı olarak çıkmasını sağlarız. Tam tersi durumda pes seslerin kontrolünü sağlamak için diyaframımızı serbest bırakarak hava çıkışını daha geniş bir biçimde yol almasını sağlamış oluruz. Aynı zaman daha geniş, doygun ve temiz ses elde etmemizi olanak sağlar. Eserlerin nüanslarını belirgin bir biçimde ortaya çıkarmada ki entonasyon kaybını önlemek için doğru bir diyafram kullanımı ile mevcuttur.

---

[89] Say, a.g.e., s.159.

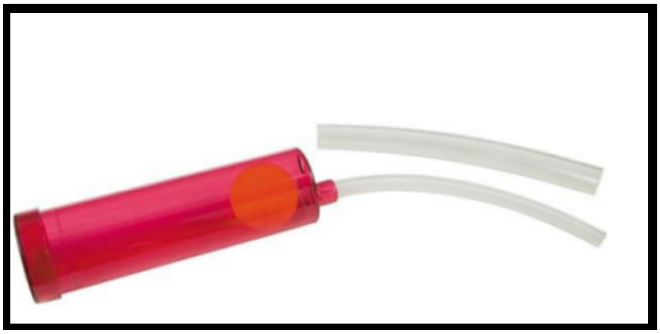
[90] Çisem Önver Zafer (2017): *F. Schubbert’in flüt ve piyano için yazdığı Introduction And Variattions Trockne Blumen isimli eserinin form ve icra açısından incelenmesi s.108* (Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Anasanat Dalı Yüksek Lisans tezi) Edirne

Resim 25: Diyafram nefesi görseli[91]

Doğru diyafram nefesini alıp almadığımızı karnımızın şişmesi ile gözlemleriz. Bunu da sırt üstü yatarken aldığımız nefeste daha net bir şekilde fark edilmektedir. Diyaframı nefesimizi geliştirmek için bazı egzersizler bulunmaktadır. Diyafram kaslarımızı geliştirmek için karın kaslarımızı geliştirici egzersizler yapmak. Bir sandalye oturur pozisyonda ellerimizle ayak parmaklarımıza doğru eğilirken nefesimizi verip doğrulurken nefes alıp dik pozisyona gelmek, metronom yardımıyla Adante-Moderato-Allegro tempolarında dört vuruş nefes alıp dört vuruş nefesi tutmak dört vuruşta havanın tamamını boşaltmak, bazı diyafram geliştirici yardımcı aletler ile diyaframımızı geliştirebiliriz.

Resim 26: Breath Builder[92]

[91] https://www.gorgoda.com/diksiyonda-diyafram.html Erişim Tarihi:15.08.2021
[92] https://in.pinterest.com/pin/98516310575114500/ Erişim Tarihi:15.08.2021

Resim 27: Breathing Bag[93]

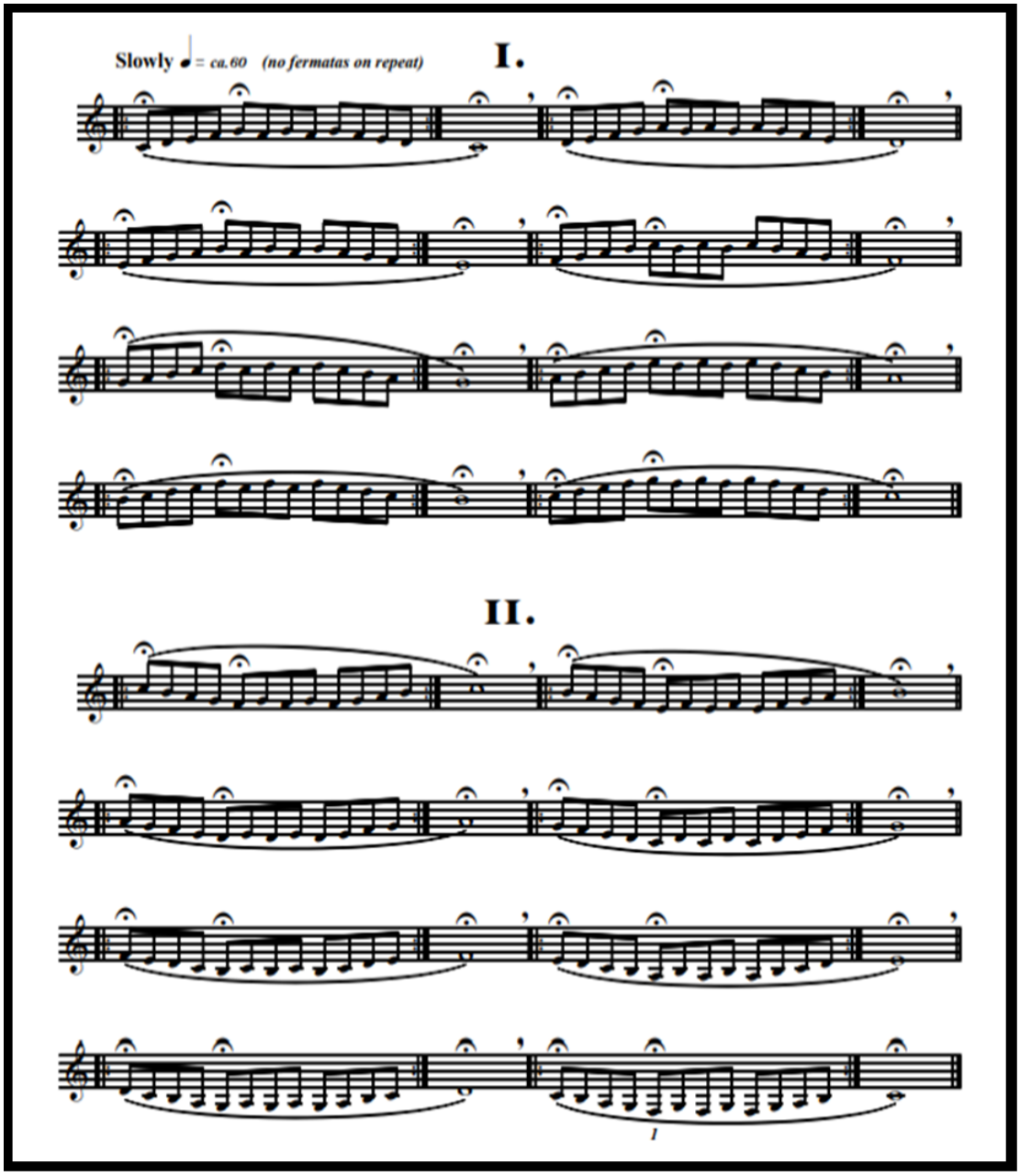
3.4.3. Isınma (Warm-Up)

Bakır çalgı icra eden sanatçılar için warm-up (ısınma) çok önemlidir. Eser çalışmasına başlamadan kişinin fiziksel olarak, nefes kontrolü ve tonal olarak doğru şekilde ayarlamasını kolaylaştırmaktadır. Dudak kaslarını doğru genişletip sıkmasını sağlamak, diyaframını doğru zaman içinde kullanmasını hazırlamak için ağızlık çalışmasıyla başlayarak enstrüman ısınmasına geçerek fiziksel olarak vücudunu hazır hale getirmesi amaçlanmaktadır.

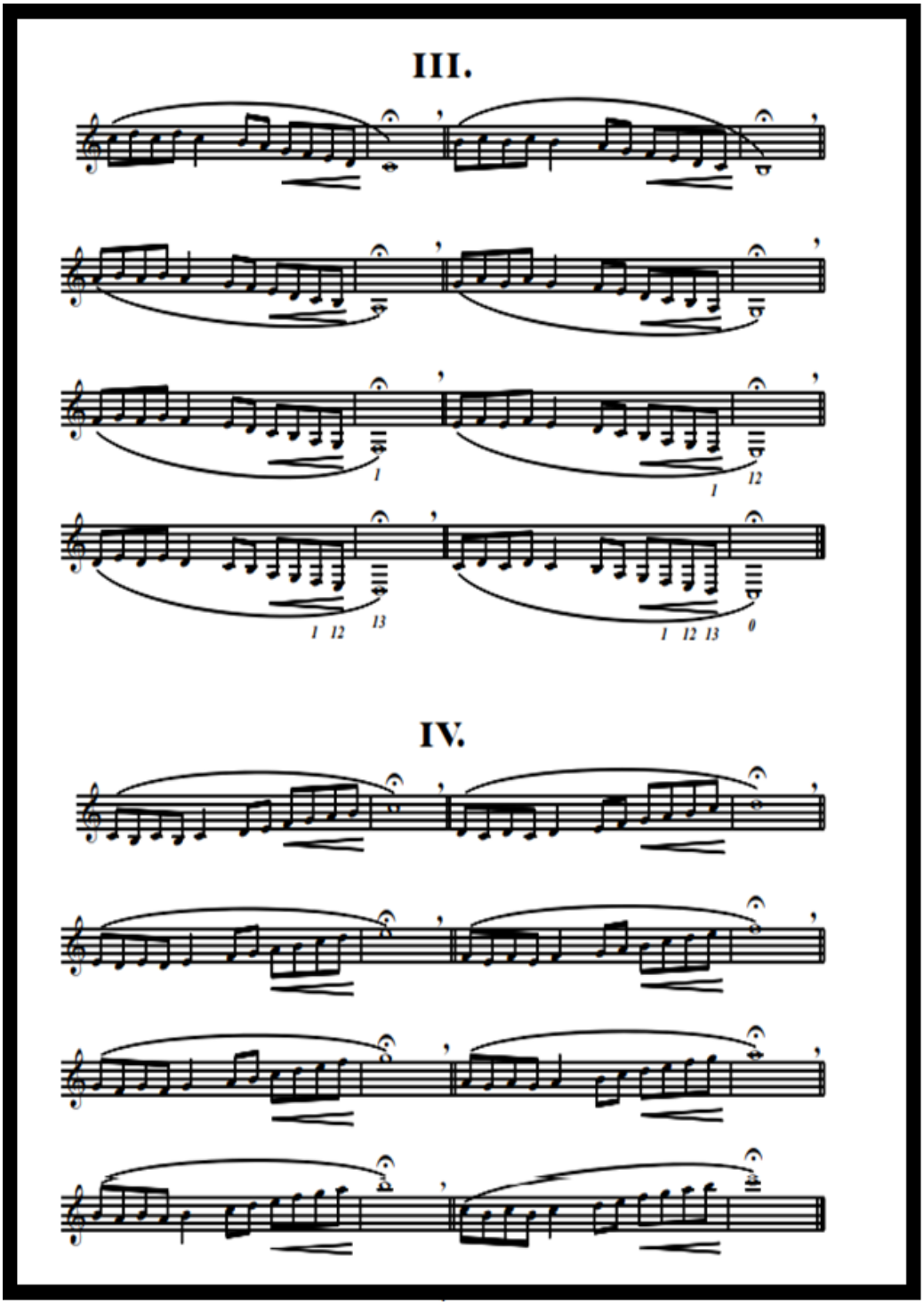
Ağızlık çalışması kalından tize doğru başlayarak arpejlerin ve dizilerin eklenmesi ile dudakları fazla yormadan hazır hale getirilebilir. Bu çalışmanın piyano karşısında oturarak ya da ayakta olacak şekilde yapılması doğru sesleri vermemizi kontrol altında tutarak entonasyona dikkat etmesini sağlamaktadır. Doğru ve temiz seslerin, ses dalgalanmaların azaltılmasını amaçlayan bu ısınma yöntemleri icracıların müzikal birikimleri doğrultusunda kendi çalışmaları ile yapılabilir. Aşağıda örnek ağızlık çalışması önerilmiştir.

[93] https://www.thomann.de/gb/thomann_breathing_bag_5_liter_set.htm Erişim Tarihi: 15.08.2021

Örnek 1: Ağızlık Çalışması

Örnek 2: Ağızlık Çalışması

Ağızlık çalışmasının ardından trompetle çalışmaya geçmeden önce bir süre ara verilmelidir. Unutulmamalıdır ki bakır üflemeli çalgıların çalışmalarının arasında

belli bir dinlenme araları vermeleri gerekir. Aksi halde dudakların ezilmesini hızlandıracağı için performans süresi azalmaktadır.

Trompetle yapılacak ısınmalarda piston pozisyonlarına göre dudakların ısıtılması ve diyaframı doğru kontrol edilmesi amaçlanmıştır. Pes ve tiz seslerin geçişlerini güçlendirmek için pedal seslerde eklenerek eksersizler yapılmalıdır. Bu çalışmalar ağız, çene pozisyonunu doğru pozisyonda kullanarak hava akışını genişletmemize olanak sağlamaktadır. Aşağıda örnek çalışmalar verilmiştir.

Örnek 3: James Stamp Warm-up Studies metodu sayfa 9

Örnek 4: James Stamp Warm-up Studies metodu sayfa 9

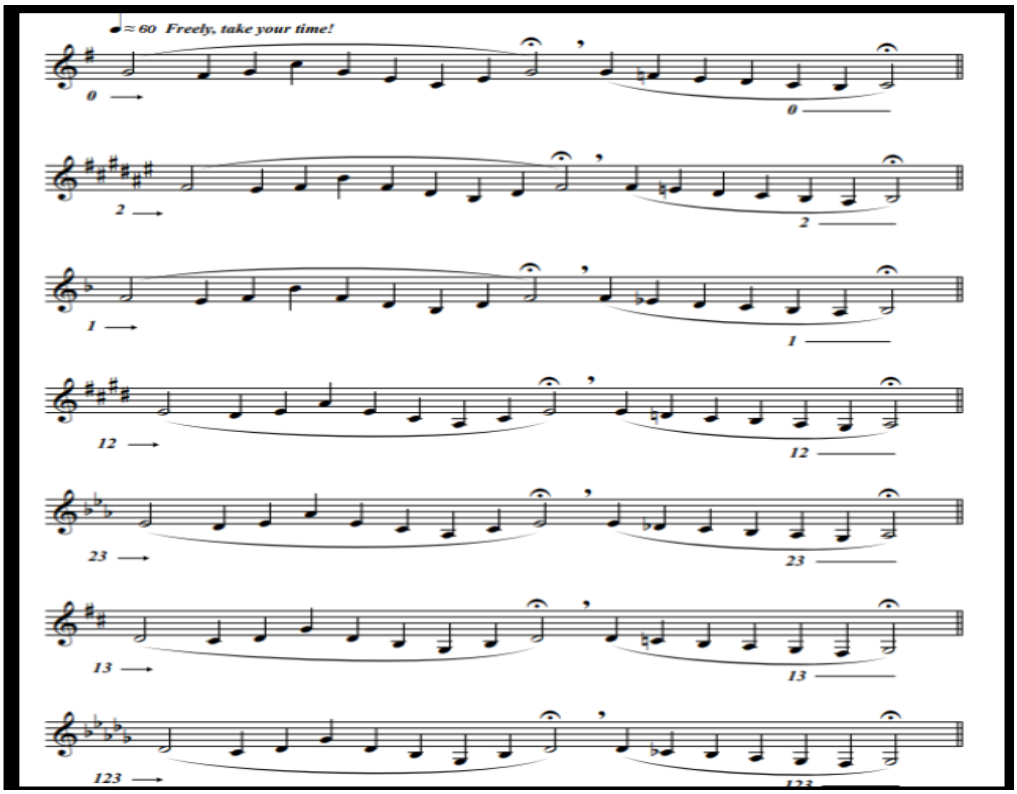
Örnek 5: James Stamp Warm-up Studies metodu sayfa 10

Örnek 6: James Stamp Warm-up Studies metodu sayfa 11

Örnek 7: Buzzing Book Metodu sayfa 5

Örnek 8: Buzzing Book Metodu sayfa 6

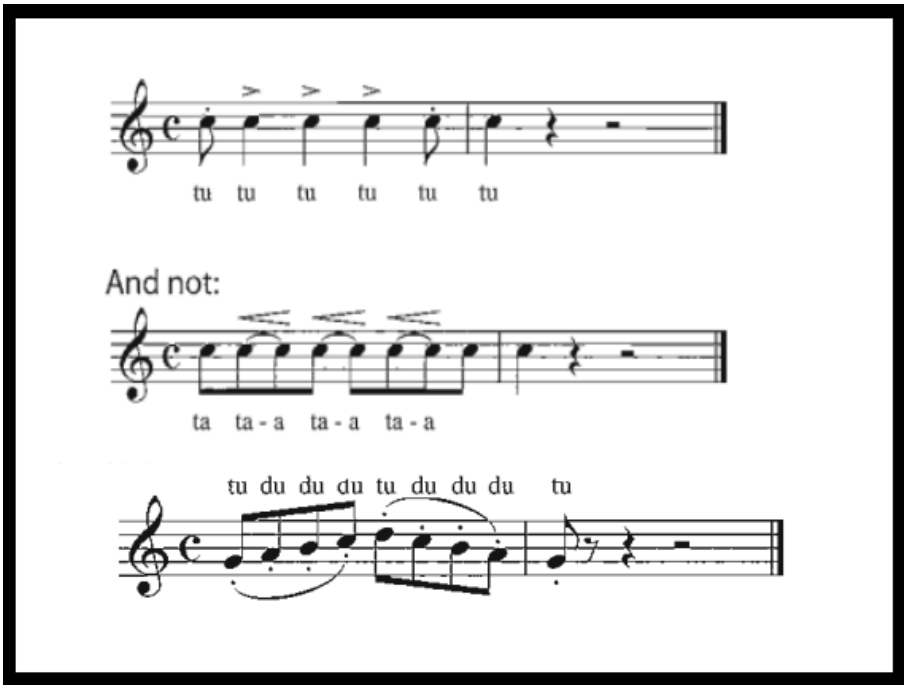

3.4.4. Dil Tekniği

Üflemeli enstrümanların hepsinde dil tekniği kullanılmaktadır. Özellikle bakır üflemeli ailesin de bu çok belirgin olarak görülmektedir. Dilimizi enstrüman ile arasında kalan dişimizin üst kısmına vurma (ittirme) devinimi ile yapılmaktadır. Bu hareketin hızı, biçimi ve şekli çıkarmak istediğimiz sesin karakterini belirlemekte olduğu için bestecinin yazmış olduğu eseri doğru icra edilebilmesi için çok önemlidir. Trompette çoğunlukla tek dil, çift dil ve üç dil diye ayırdığımız vurma tekniği kullanılmaktadır.

Tek dil: Dilimizin, dişimizin üst kısmına yapmış olduğumuz ‘‘tu-ta’’, ‘‘du-da’’ gibi heceler kullanılır. Bu heceler notaların sert veya yumuşak dil duyuluşlarını doğru olarak göstermek için bir tanesi kullanılmaktadır. Notaların sert duyumlarını sağlamak için ‘‘tu’’, notaların yumuşak duyulması için ‘‘du’’ kullanılmalıdır.

Örnek 9: Jean- Baptiste Arban Complete Method for Trumpet sayfa 9-12

Çift Dil: Tek dil ile yaptığımız dil hareketinin hızlı bir şekilde ‘‘tu-tu’’ yaparak yapabileceğimiz gibi metronom hızının artmasından dolayı heceyi daha seri hale getirmek için ‘‘tu-ku’’ hareketi ile yapılmaktadır.

Örnek 10: Jean- Baptiste Arban Complete Method for Trumpet sayfa 170

Üç Dil: Özellikle üçleme notaların ve bileşik seri notaların çalınmasında kullandığımız, dil hareketimizi ‘‘tu-tu-ku’’ hecesi şeklinde yapılmaktadır.

Örnek 11: Jean- Baptiste Arban Complete Method for Trumpet sayfa 170

3.4.5. Bağ Tekniği

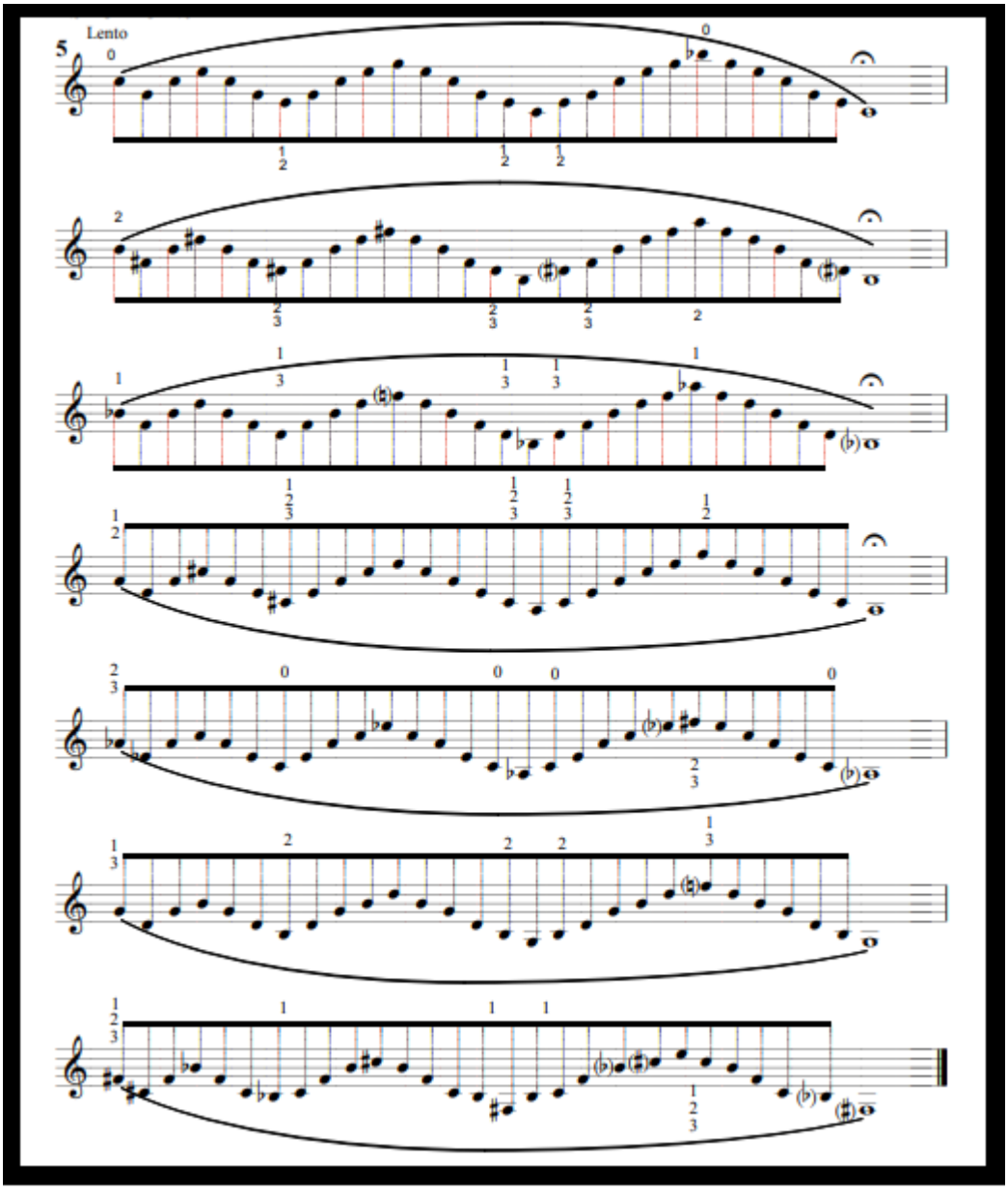
Bütün üflemeli enstrümanlar ilk notaların hepsine dil vurarak başlar. Bunun sebebi sesin dil-diş ve dudak üçlüsünden çıkan titreşimi doğru olarak verebilmesi, en doğru bir biçimde çalma şeklidir. Bundan sonra gelecek bağ işaretleri notanın çalım tarzını belirler. Üflemeli enstrümanlarda bağın başladığı yere dil vurulur geri kalan bağ işareti içinde dil vurulmaz. Dikkat edilmesi gereken zaman aralığı bağ çizgisinin başlayıp bittiği yeri doğru olarak ayarlanması icracının bağlı notayı iyi analiz ederek çalması gerekmektedir.

Örnek 12: Jean- Baptiste Arban Complete Method for Trumpet sayfa 38

Bağ çalışmasının bir diğer önemli sebebi de trompet enstrümanının diğer enstrümanlardan farklı olarak aynı piston sistemin birden fazla ses elde etmesidir. Dudak ve kas gücünü geliştirmesi, diyaframı doğru kullanarak bağlı notaların doğru ses üzerinden verilmesi gerekmektedir. Bağ çalışmaları için aşağıda ki egzersizler önerilmektedir.

Örnek 13: Charles Colin, Complete Modern for Trumpet or Cornet sayfa 5

3.4.6. Johann Baptist Georg Neruda Trompet Konçertosu I. Bölümünün Tema ve İcra Yönünden Değerlendirilmesi

Örnek 14: Neruda Trompet Konçertosu 1. Bölüm 46- 58. ölçüleri arası

Örnek 15: Neruda Trompet Konçertosu 1. Bölüm 59- 76. ölçüleri arası

Mi bemol majör tonalitede yazılmış bu eser dizinin bütün karakteristik özelliğini taşımaktadır. Sonat allegrosu formunda, allegro ritminde 2/4 lük yazılmıştır. Konçerto ilk olarak orkestrada ki birinci kemanların trompetin solo ezgisini çalarak başlamaktadır. 48. ölçünün son vuruşuyla orkestraya dahil olan trompet forte başlayarak enstrümanın parlak ve dinamik rengini ortaya çıkarmaktadır. Decrescendo ile 56. ölçüde pianoya geçişini sağlamıştır. 60. ölçüde mezzoforte başlayarak forteye uzanan crescendo ile tekrar decrescendo ile pianoya düşmektedir. 64. ölçüden pianoyla başlayışını mezzoforte ile devam ettirip 75. ölçüde forte ile sonlandırmaktadır.

A kısmı olarak nitelendirebileceğimiz bu alanda tonal kaybı yaşamamak için aynı tonalitede dizi ve aralık çalışmaları yapılmalıdır. Bu dizilerin, notaların çalışılmasında bağ ve dil yerlerinin değiştirilerek çalınması gerekmektedir. Net bir şekilde görülmekte olan 50 ve 52. ölçülerde tek dilli çalınan onaltılık notalar 53 ve 54.

ölçülerde bir dilli üç bağlı olarak çalınmaktadır. 48 numaralı ölçüden 76. ölçüye kadar olan, bağlı ve dilli notaların rahat çalınabilmesi için aşağıda ki egzersizler önerilir. Bu gösterilen örneklerin tümü (on iki) majör gam üzerinden çalışılması tavsiye edilir.

Örnek 16: Jean- Baptiste Arban Complete Method for Trumpet sayfa 62

Örnek 17: Jean- Baptiste Arban Complete Method for Trumpet sayfa 63

Örnek 18: Jean- Baptiste Arban Complete Method for Trumpet sayfa 64

Örnek 19: Jean- Baptiste Arban Complete Method for Trumpet sayfa 65

51-59-63-71-75. ölçülerde görülen trill hareketleri ile alt işleme notaları ile geçişler görülmektedir. Yapılan bu yorum eserin sürekliliğini arttırarak dinamiğini yükseltmektedir. Parmak hareketlerinin teknik açıdan farkındalık bütünlüğünü oluşturmaktadır. Seri olarak cümle bütünlüğü içerisinde ritmi kaybetmeden uygulanması gerekir. Bu hareket bütün trill notalarında aynı şekilde kullanılmaz. Ara geçiş olarak kullanılmıştır. Eserin cümle sonunda da aynı hareketi yaparak bitişini

belirtmek için genellikle forte nüansında kullanılmaktadır. Trill ve ona bağlı alt işleme notalarının doğru çalınabilmesi için aşağıda ki egzersizler önerilir.

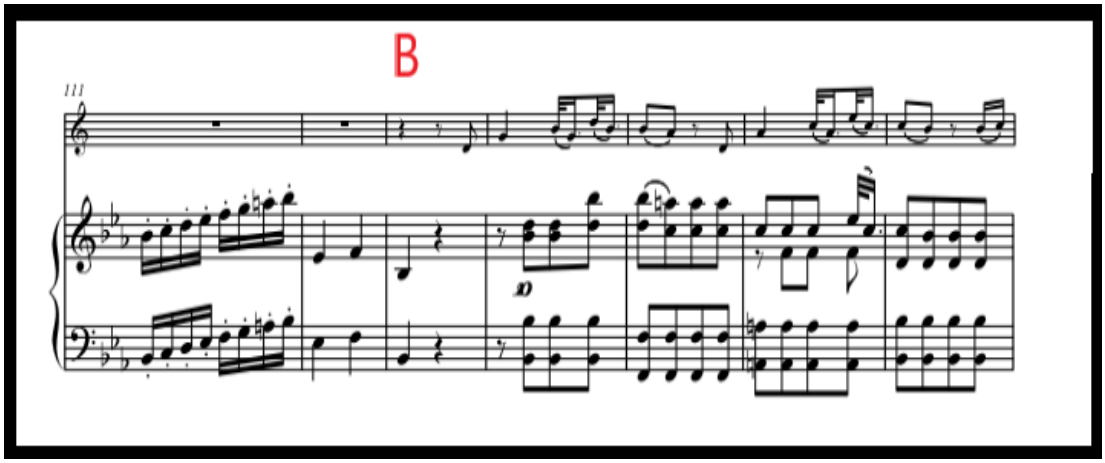
Örnek 20: Jean- Baptiste Arban Complete Method for Trumpet sayfa 114

Örnek 21: Jean- Baptiste Arban Complete Method for Trumpet sayfa 115

Örnek 22: Neruda Trompet Konçertosu 1. Bölüm 111- 117. ölçüleri arası

Örnek 23: Neruda Trompet Konçertosu 1. Bölüm 118- 130. ölçüleri arası

Örnek 24: Neruda Trompet Konçertosu 1. Bölüm 131-144. ölçüleri arası

Birinci bölümün B kısmı olarak nitelendirdiğimiz bu bölümde orkestra trompetin A kısmını tekrar ederek cevap vermektedir. Trompet ilk girişte başlayan yumuşak girişini, otuzikilik yazılmış nota kalıpları ile tatlı sert yükselişi dikkatimizi çekmektedir. Bu sefer piano ile başlayarak crescendo ile devam etmektedir. Burada ki noktalı otuzikilik notalar parçanın karakterini belirlemekte olup barok dönemin sert mizahını ortaya çıkarmaktadır. Noktalı otuzikilik ve sekizlik notaya bağlı ve tam tersi noktalı sekizlik nota ile otuzikilik notaya bağlı olduğu görülmektedir. 114 ve 116. ölçülerde noktalı otuzikilik notalar yükselişi sağlarken 123., 127., 140. ölçülerde noktalı sekizlik onaltılık notalar arasında ki otuzikilik esler icracının nefes alması için zaman tanımaktadır. Bu temanın forte ile bitirilmesine olanak sağlamaktadır. Doğru tartım ve zamanda çalınabilmesi için aşağıda ki egzersizler önerilmektedir.

Örnek 25: Jean- Baptiste Arban Complete Method for Trumpet sayfa 26

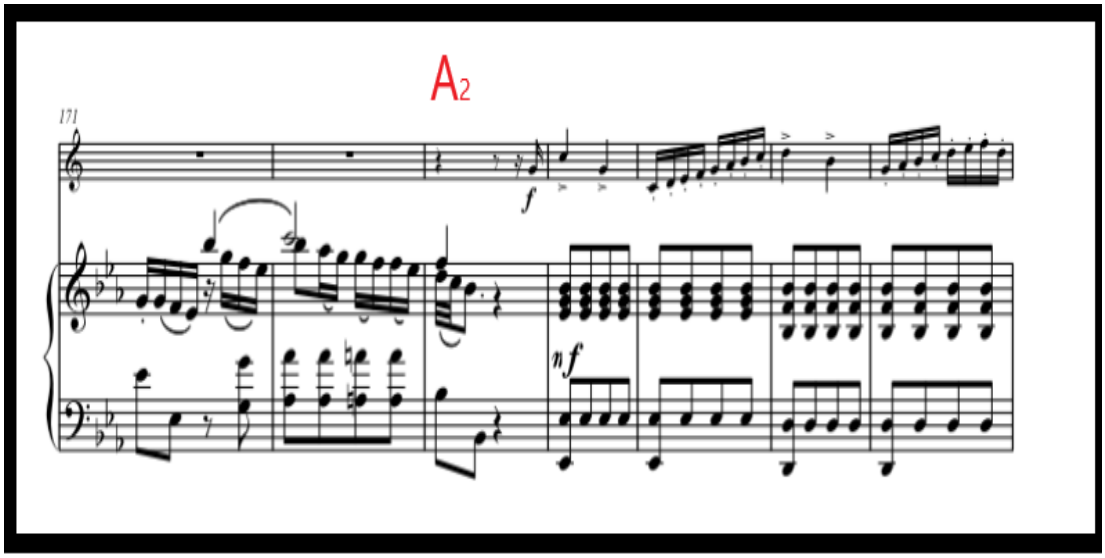
Örnek 26: Jean- Baptiste Arban Complete Method for Trumpet sayfa 29

Örnek 27: Jean- Baptiste Arban Complete Method for Trumpet sayfa 52

Örnek 28: Neruda Trompet Konçertosu 1. Bölüm 171- 177. ölçüleri arası

Örnek 29: Neruda Trompet Konçertosu 1. Bölüm 178- 191. ölçüleri arası

Örnek 30: Neruda Trompet Konçertosu 1. Bölüm 192- 203. ölçüleri arası

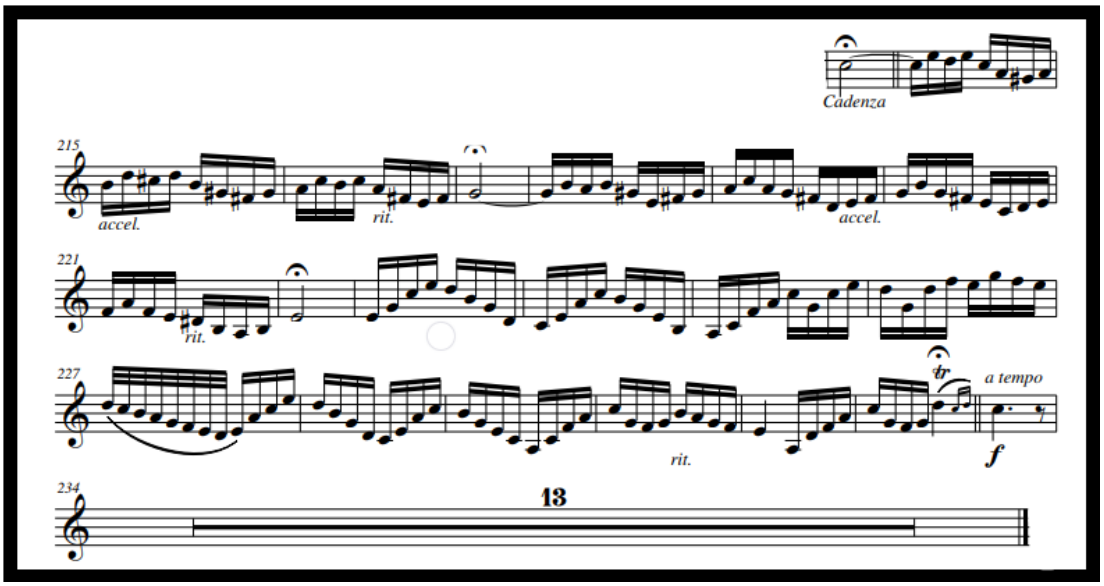

Örnek 31: Neruda Trompet Konçertosu 1. Bölüm 204- 213. ölçüleri arası

Birinci bölümün son kısmına gelindiğinde ilk kısımda çalınan sekiz ölçü aynı şekilde devam etmektedir. Burada ki amaç temayı geliştirmek için hatırlatıcı bir giriş sunmaktır. Crescendo hareketi ile gelişimini sürdürürken A ve b kısmında olan bütün karakteristik özellikleri bir araya toplamaktadır. Burada ki amaç icracının kondisyonunu ve eser yorumlamasında ki hayal gücünü ortaya çıkarmak hedeflenmektedir. Neruda trompet konçertosunun öğretici olmasın sebeplerinden biri olan bu konu birinci bölümde açık bir şekilde gösterilmektedir. Çok zor bir teknik zorluğu bulunmamasına rağmen enstrümana hakim olmadan çalınamayacağını göstermektedir. Birinci bölümün sonun da bulunan kadans yine bütün bölümün içine alan tatlı bir son dokunuştur. Öğrendiklerinin gösterilmesi için sanatçıya fırsat vermektedir.

Örnek 32: Neruda Trompet Konçertosu 1. Bölüm Kadans

3.4.7. Johann Baptist Georg Neruda Trompet Konçertosu II. Bölümünün Tema ve İcra Yönünden Değerlendirilmesi

Örnek 33: Neruda Trompet Konçertosu 2. Bölüm 7- 9. ölçüleri arası

Örnek 34: Neruda Trompet Konçertosu 2. Bölüm 10- 14. ölçüleri arası

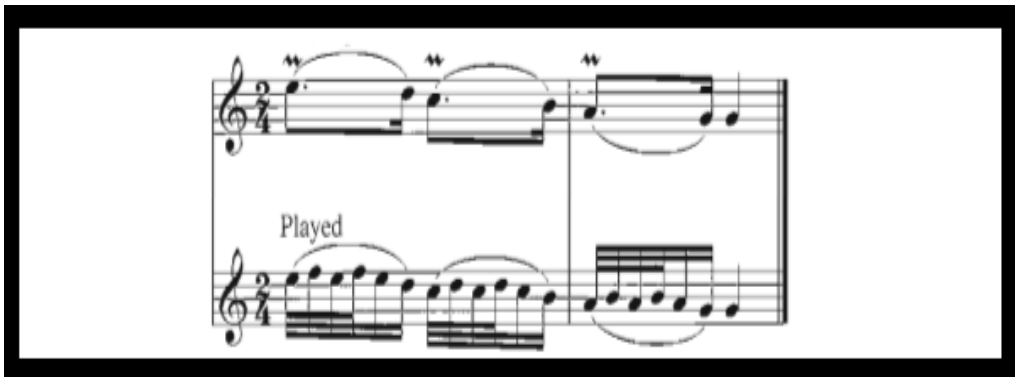

Örnek 35: Neruda Trompet Konçertosu 2. Bölüm 15- 19. ölçüleri arası

İkinci bölümü sonat formunda olup largo ritminde 4/4 lük ritmde yazılmıştır. Ağır hareketli olan bu bölümde en dikkat edilmesi gereken konu entonasyon kaybının yaşanmamasına önem göstermektir. Bakır üflemeli enstrümanların uzun seslerin sürekliliği doğrultusunda yaşanan bu tonal kaybı engellemek için uzun ses çalışmalarına özen gösterilmesi gerekir. Cümlelerin tempodan dolayı daha geniş zaman kavramında olduğu düşünülerek çıkıcı ve inici dizileri dikkatli ve sakin bir şekilde icra etmeleri gerekir. 8.,11.,12. ve 13. ölçülerde görülen üçlemelerin ritm tartımlarını aksatmadan çalınmasına özen gösterilmesi gerekir. Aksi takdirde 8 ve 11 inci ölçülerden sonra gelen trill ve mordan süsleme notasını kullanmamız zorlaşacaktır. Trill ve mordan bazı icracılar tarafından uygulama esnasında çok karıştırmaktadırlar. Yazılış itibari ile aynı gözükse de tartımsal üslub da farklılıklar göstermektedir. Mordan barok dönemine ait bir süsleme notası olmasından dolayı, dönemin karakteristik özelliğini göstermektedir. Unutulmamalıdır ki eserlerin doğru icrasının yanında dönemin özelliklerini yansıtmak bir bütün olarak ele alınmalıdır. Mordan doğru çalınabilmesi için aşağıda ki egzersizler önerilmiştir.

Örnek 36: Mordan nota üstünde gösterilişi

Örnek 37: Jean- Baptiste Arban Complete Method for Trumpet sayfa 127

Yukarıda gösterilen bu egzersiz ilk başta largo tempo ile başlayıp allegro temposunda kadar hızlanarak çalışılmalıdır.

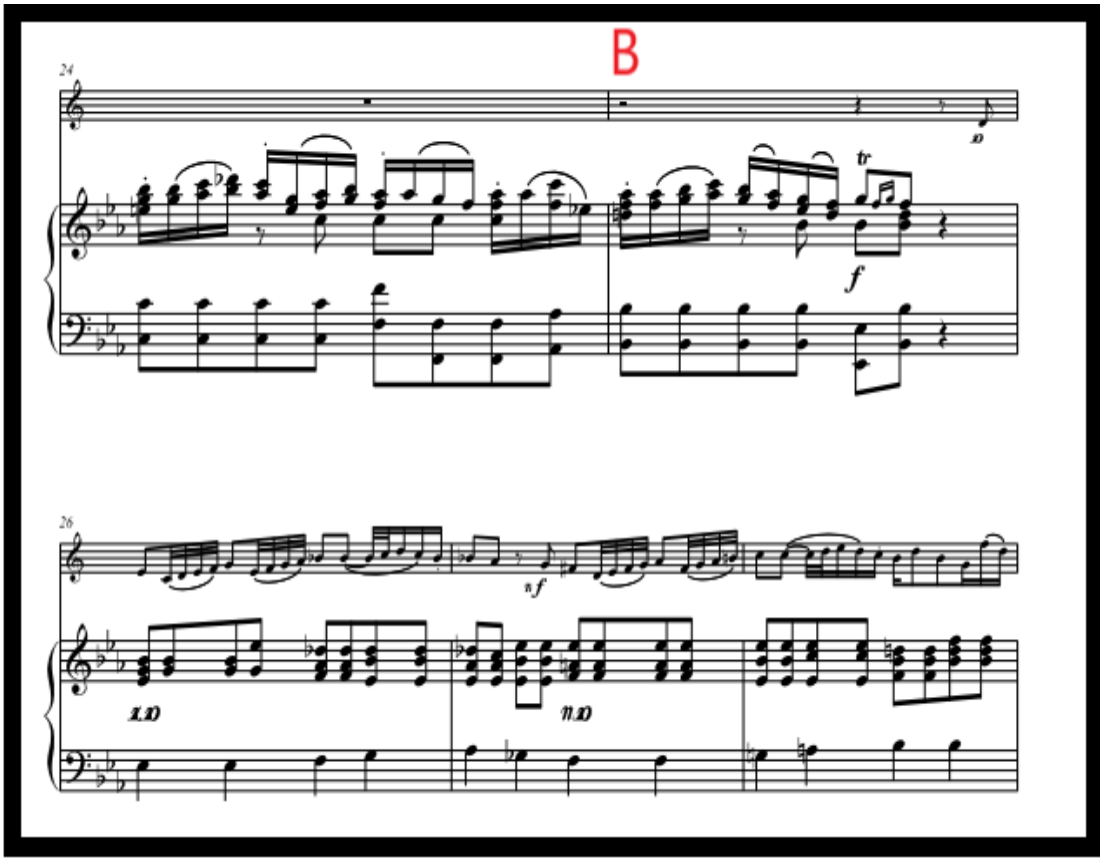
Örnek 38: Neruda Trompet Konçertosu 2. Bölüm 1. Kadans

İkinci bölümün de gösterilmekte olan iki kadanstan birincisi olan bu kadans iki ölçülük kısa bir kadanstır. Burada ki amaç A kısmı diye nitelendirdiğimiz alandan

B kısmına olacak olan geçişi enstrüman solosu olarak icracının ufak bir yorumuyla yumuşak bir geçiş hissi vermektedir.

Örnek 39: Neruda Trompet Konçertosu 2. Bölüm 24- 28. ölçüleri arası

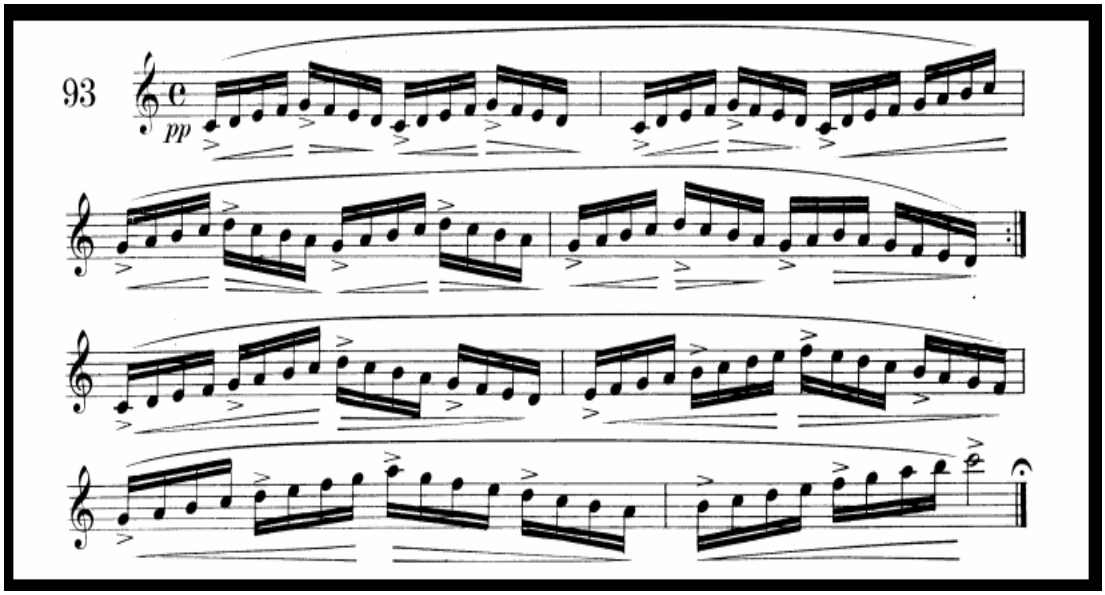

Örnek 40: Neruda Trompet Konçertosu 2. Bölüm 29- 33. ölçüleri arası

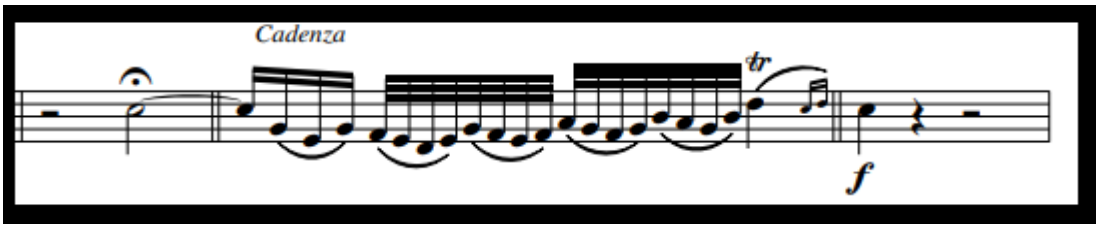

B kısmı olarak nitelendirdiğimiz bu alanda otuzikilik notaların yoğunluğu dikkat çekmektedir. Genel olarak yapılan bir hatta olduğu için üzerinde durmak istiyorum. Seri nota tartımları olduğunda icracıların hızlandığı, koşma eylemini gösterdiği ve bu durumdan dolayı tempoyu hızlandırdığı gözlenmiştir. Bu durum ritimsel problemle birlikte orkestraya olan hakimiyet duygusunu kaybetmesine neden olmaktadır. Aşağıda gösterdiğim egzersizlerin mutlak suretle önce onaltılık sonra otuzikilik olarak largo, andante tempoda çalışılması gerekmektedir.

Örnek 41: H. L**.** Clarke's Technical Studies For The Cornet sayfa 24

Örnek 42: Neruda Trompet Konçertosu 2. Bölüm 2. Kadans

İkinci bölümün bitişini gösteren bu kadans bölümün bitişini göstermekte olduğu için yüksek sesle çalınması gerekmektedir. Largo bir kısım olduğu için ritmi mümkün olduğunca bölüm boyunca çalınan tempoda devam etmesi gerekir aksi takdirde final bölünde ki trill de zorluklar yaşanmaktadır. Trompet icracıları için zor yavaş ritimli trillerin ses kaçırma olasılıkları yüksek olduğu için trili ritmin temposu iyi ayarlanmalıdır.

3.4.8. Johann Baptist Georg Neruda Trompet Konçertosu III. Bölümünün Tema ve İcra Yönünden Değerlendirilmesi

Örnek 43: Neruda Trompet Konçertosu 3. Bölüm 21-26. ölçüleri arası

Örnek 44: Neruda Trompet Konçertosu 3. Bölüm 27-38. ölçüleri arası

Örnek 45: Neruda Trompet Konçertosu 3. Bölüm 39-48. ölçüleri arası

Konçertonun üçüncü bölümü vivace ritminde olup 3/4 lük ritim de yazılmıştır. Canlı karakterde olan bu bölüm rondo formundadır. Konçertonun en zor bölümü olan bu bölümde hemen göze çarpmakta olan senkop ritm hareketleridir. Hızlı ve dinamik yapısının yanında devamlı olarak görülen senkop hareketler icracının ritmi takibi esnasında ritmi kaçırmasına, ölçüleri kaçırmasına neden olabilmektedir. Daha önceki bölümlerde öğrenmiş olduğumuz üçlemelerin ve trillerin daha hızlı bir şekilde bu bölümde kullanılması egzersizlerin doğru olarak yapılması gerektiğini apaçık göstermektedir. Senkopların doğru çalınabilmesi için aşağıdaki egzersizler önerilmiştir.

Örnek 46: Jean- Baptiste Arban Complete Method for Trumpet sayfa 24

Örnek 47: Jean- Baptiste Arban Complete Method for Trumpet sayfa 25

Egzersizlerin kesinlikle metronom yardımıyla çalışılarak doğru ritmde olduğunu takip etmesi gerekmektedir. Senkop ritmlerin ölçü içinde ritimsel olarak vuruş zamanını kaçırmasını önlemek için yavaştan hızlıya doğru çalışılması tavsiye edilmektedir.

Örnek 48: Neruda Trompet Konçertosu 3. Bölüm 69-73. ölçüleri arası

Örnek 49: Neruda Trompet Konçertosu 3. Bölüm 74-91. ölçüleri arası

Bu kısımda ard arda gelen trilli notaların ve üçlemelerin dörtlük notalara bağlama sırasında nota sürelerinde erken geçiş veya geç kalma durumu yaşandığı görülmektedir. İcracının bu durum da panik ve heyecana kapılmadan sakin bir geçiş yapabilmesi adına aşağıda ki egzersizler önerilmektedir.

Örnek 50: Jean- Baptiste Arban Complete Method for Trumpet sayfa 117

Bu egzersizde üst ve alt işleme notaları, trill geçişleri, seri notalarda ki vuruş zamanlarının yerleri değiştiğinden, icracının bu tür nota kalıplarını öğrenmesi sağlanmaktadır.

Örnek 51: Neruda Trompet Konçertosu 3. Bölüm 111-123. ölçüleri arası

Örnek 52: Neruda Trompet Konçertosu 3. Bölüm 124-135. ölçüleri arası

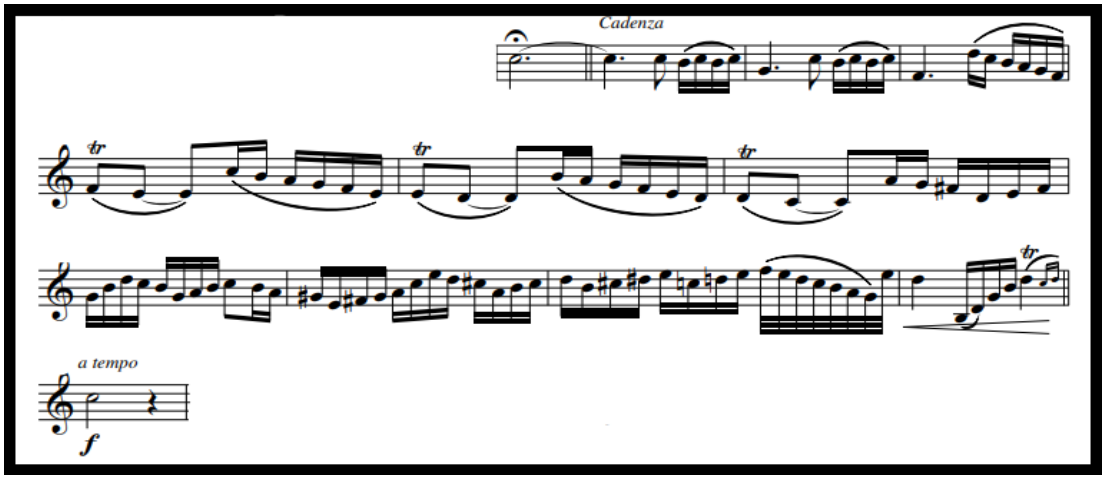

Örnek 53: Neruda Trompet Konçertosu 3. Bölüm 136-145. ölçüleri arası

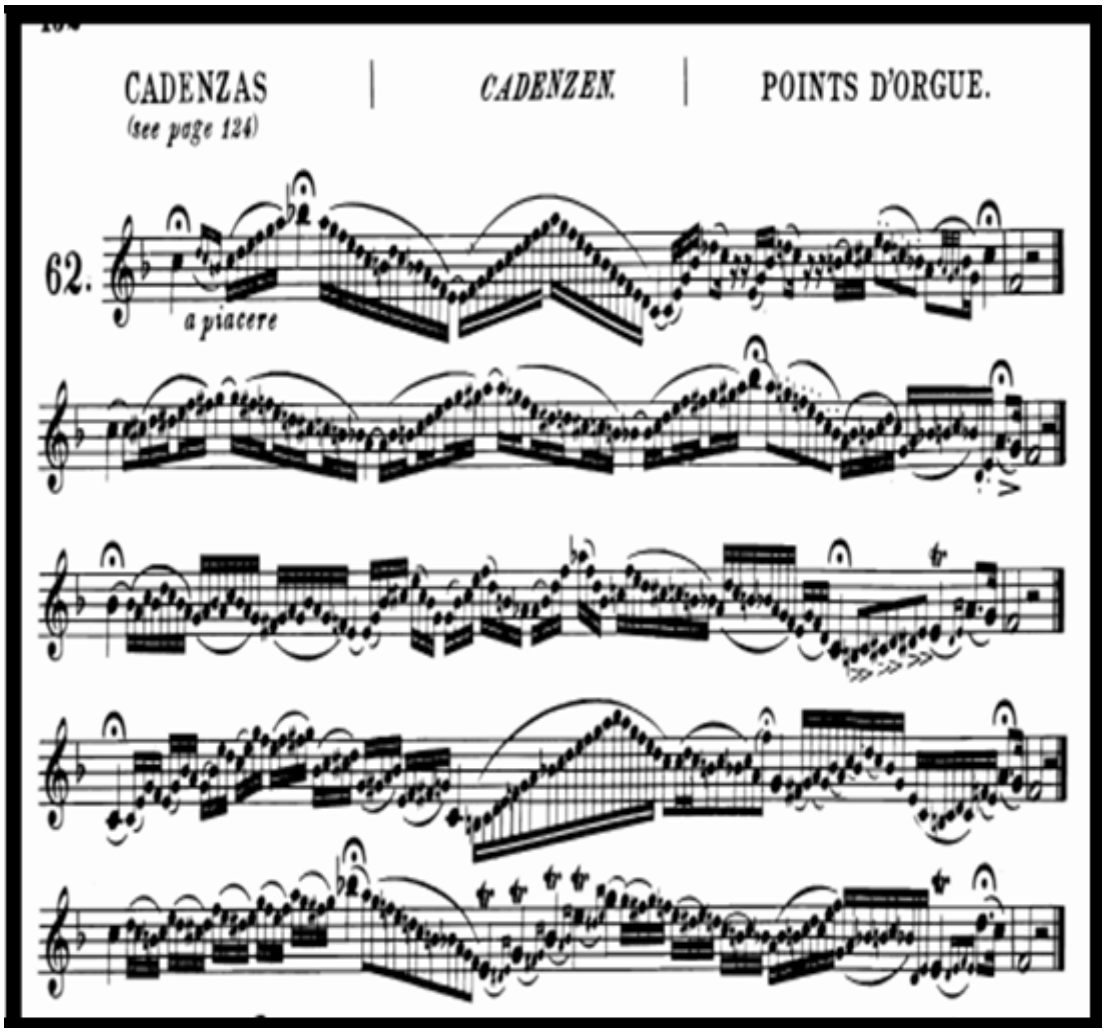
Konçertonun son bölümü olan yani final kısımda artık bütün bölümler de dikkat edilmesi gereken nota tartım ve zamanlamalarını gösterişli bir şekilde göstermektedir. Serilik ve yüksek ritmin göstergesi olan bu kısım artık icracının konçertonun çalınması hakkında öğrenilmesi gereken bütün etkileri yerine getirmesi gerektiğini özetlemektedir.

Örnek 54: Neruda Trompet Konçertosu 3. Bölüm Kadans

Konçertonun son kadansı olmasından dolayı ilk iki bölümde ki kadanslardan farklı olarak melodik tekrarın önde olması değil teknik hakimiyetin önde olması düşünülmüştür. Bu kısımın sert ve belirgin ritm kalıbında icracının final bölümünü belirtmesi düşünülmektedir. Aşağıda ki egzersizler önerilmektedir.

Örnek 55: Jean- Baptiste Arban Complete Method for Trumpet sayfa 152

Farklı başlangıçlar ve inici çıkıcı notaların bütünlüğünü görmek çalışmak, icracının çalım esnasında motivasyonunu arttıracağı gibi teknik açıdan gelişmesine olanak sağlamaktadır. Bu tür kadans çalışmalarında farklı nüanslar ekleyerek kendi yorumunu yapabilmesi olanağı da sağlanmaktadır.

SONUÇ

Johann Baptist Georg Neruda Trompet Konçertosu birçok açıdan tüm dünyada saygın bir yere sahiptir. Günümüzde birçok uluslararası yarışmalarda yaş gruplarına göre ayrıldığında zorunlu eser olarak görülmektedir. Eserin, toplanan kaynakların incelenmesi ve birleştirilmesi sonucunda; ezgisel tekrar ve lirik bir müzik anlatımı kullandığı görülmektedir. Ayrıca trompet öğrencilerinin eseri icrası konusunda karşılaşacakları zorlukları kolaylaştırmak için etüd- egzersizler, teknik bağlamda yardımcı olacak tavsiyeler verilmiştir.

Trompet enstrümanına baktığımızda Orta Çağ'ın başından günümüz çağına gelindiğinde bu kadar fazla şekil değiştiren ve gelişim gösteren başka bir enstrüman bulunmamaktadır. Bu değişimlerin sebebi her dönemin kendine has farklı kullanım koşulları içinde trompete ihtiyaç duyulmasını göstermektedir. İlk kullanım alanları savaşlar da yol gösterici, kralların itibar sahibi olmasından başlayan uzun yolculuk solo ve birçok orkestra türlerinde bugün ki yerinin almıştır.

Klasik müzik armonisinin başlangıcını oluşturduğunu kabul ettiğimiz Barok dönem de farklı ses rengi ile orkestralar da nekadar önemli bir enstrüman olduğunu bir kez daha göstermiştir. Nüans ve süslemelerin bolca kullanılması estrümanın teknik gücünün yeterliliğini, kapasitesinin sadece savaşlar kısıtlı kalınmaması gerektiği fikrini ortaya çıkarmıştır. Kraliyetlerin güç, itibar göstergesi olarak görülen trompet artık orkestraların güçlü ses rengini oluşturmaktadır.

İtalyan opera müziğinin etkisinde kalan ve kendi coğrafyasında yaşadığı yüzyıl savaşlarının etkisiyle Johann Baptist Georg Neruda trompet için konçerto yazan besteci konumundadır. Yazdığı birçok kilise müzikleri, aryalar ve orkestra eserleri yaşadığı hüzünlerini ve sevinçlerini müziğine yansıtmıştır. Eserlerinin birçoğuna ulaşılamasa da günümüze dair gelen Barok dönem üslubunu benimseyerek klasik müzik repertuarında bulunan önemli eserlere imza atmıştır.

Johann Baptist Georg Neruda Trompet Konçertosu adlı eser üç bölümden oluşmaktadır. Tema ve motifler incelenerek, eserin baştan sona pasajlarda ki zorluk seviyelerine göre kolaylaştırıcı egzersizler sunulmuş, müzikal açıdan analiz edilerek

icracıların performansını arttırmak amaçlanmıştır. I. Allegro bölümünde yüksek ve görkemli girişi trompetin orkestrada ki yerini ve rengini göstermektedir. II. Bölüm Largo bölümü lirik karakterinde yazılmış ve önemli teknik özelliklerin bulunduğu görülmüştür. III. bölüm Vivace bölümü senkop ve sert melodik yürüyüşleri ile çalgısal yapısını en üst seviyede betimlemektedir. Her bölümde virtüözite bakımından zor bölümde kadanslar bulunmaktadır. Parçanın tümü yaklaşık 16 dakika sürmektedir ve 18. yy. trompet repertuarına, kazandırılmış en önemli ve tek eserleri olmuştur.

Sonuç olarak trompet sanatçısı olmak isteyen bireylerin Johann Baptist Georg Neruda Trompet Konçertosu adlı eserini çalışmak isteyen icracılara bir kaynak oluşturmak amaçlanmıştır. Bu çalışmanın eğitim veren trompet öğretmenleri ve trompet sanatçıları tarafından incelendiğinde uygulanabilir bir kaynak oluşturacak nitelikte olduğu düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Açıksöz, Mehmet Ali, *Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığı'ndaki Trompet Eğitiminde Nefes ve Diyafram Çalışmasının Enstrüman Başarısı Üzerindeki Etkisi* (Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2007.

Aktüze, İrkin, *Müzik Anlamak Ansiklopedisi Müzik Sözlüğü*, Pan Yayıncılık, İstanbul 2010.

Akyol, Utku, *Trompetin Orkestradaki Yeri, Kullanımı ve Literatüre Geçmiş Önemli Trompet Sololarının İncelenmesi*, (İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Anasanat Dalı Üflemeli ve Vurmalı çalgılar Trompet Bölümü), İstanbul, 2014.

Cangal, Nurhan, *Müzik Formları*, Arkadaş Yayınevi, Ankara, 2004.

Çavuş, Ümit, *Türk Bestecilerinin Senfonik Eserlerinde Trompet Sololarının İncelenmesi,* (Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Ana Sanat Dalı Sanatta Yeterlilik Tezi), Edirne, 2019.

Çelebioğlu, Emel *Tarihsel Açıdan Evrensel Müziğe Giriş,* Üçdal Neşriyat Yayınevi, İstanbul, 1986.

Dik, Ceren, *Barok Dönem Müziği Süslemelerinin İncelenmesi*, (İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanatta Yeterlik Tezi), İstanbul, 2015.

Ekinci, Hatice ve Demirtaş, H. Ozan, "Barok Dönemi Piyano Eserlerini Yorumlamada Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Müzik Öğretmeni Adaylarının Görüşleri"*, E-Journal Of New World Sciences Academy*, 2013, Cilt:8, Sayı:2, s.239-251.

Erdem, Turan ve Günsu, Semra, *Johann Sebastian Bach'ın Sol Minör Viola Da Gamba ve Klavsen Sonatındaki Sembollerin İncelenmesi,* (Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Yüksek Lisans Sanat Çalışması Raporu), Ankara, 2019.

Erkan, Çağrıhan, *"17. Yüzyıl Müziği'nde Groundbass Tekniğinin Barok Dönemi Bağlamında Temsil Ettiği Kimlik",* EÜ Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı Dergisi, 2015, Sayı: 6, s. 71-80.

İlyasoğlu, Evin*, Zaman İçinde Müzik,* Remzi Yayınevi, İstanbul, 2009.

Jaçe, Enxhi, *Barok Dönem ve Klasik Dönem Flüt Konçertolarının Dil Tekniği Açısından Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi*, (Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Yüksek Lisans Sanat Çalışması Raporu), Ankara, 2019.

Koçyiğit, Özlem, *"Barok Dönem Flütçüsü Jacques-Martin Hotteterne Üzerine Bir İnceleme"*, Sosyal Bilimler Dergisi, 2012, Cilt:14, Sayı:2, s. 211-224.

Korkmaz, Olcay ve Çiftçi, Ersan, "*Barok Dönem Eserlerinde Piyano Tekniklerinin İncelenmesi",* İDİL Dergisi, 2020, Sayı:66, s. 251-265.

Mammadova Aydınoğlu, Tutu, *"Barok Müziği Süslemelerindeki Yorum Farklılıklarına Bir Bakış", EKEV Akademi Dergisi*, 2019, Yıl:19, Sayı:64, s. 295-312.

Newman, Anthony, *"Barok and the Baroque" Pendragon Press Stuyvesant"*, 1995, New York, s.111

Özçelik, Sadık, *''Batı Müziği Yazısında Süslemeler''*, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2002, Cilt:22, Sayı: 3, s.80-81.

Unverricht, Hubert*, Beitragezur Musikgeschichte Ostmittel-*, Ostund Südosteuropas, 1999, s.103-152

Uluç, Özden Murat, *Müzik İşaretleri ve Terimler Sözlüğü*, Yurtrenkleri Yayınevi, Ankara, 2013.

Üstün, Hamza, *"Trompetin Tarihsel Gelişimi Üzerine Bir İnceleme",* Bayterek Uluslararası Akademik Araştırma Dergisi, 2020, Cilt: 3 sayı:1, s. 19-45.

Sabır, Serdar, *Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığındaki Trompet Eğitiminde Arban Trompet Metodunun Teknik Kapasitenin Geliştirilmesi Açısından İncelenmesi*, (Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Anasanat Dalı Üflemeli ve Vurmalı Çalgılar Sanat Dalı Sanatta Yeterlilik Tezi), Edirne, 2012.

Say, Ahmet, *Müzik Sözlüğü,* Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara, 2002.

Sözer, Vural, *Müzik Ansiklopedik Sözlük,* 5. Basım, Remzi Kitapevi, İstanbul, 2005.

Tan, Zerrin, *"Barok Dönem Müziği ve Barok Dönemde Obua"*, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2018, Cilt: 20, Sayı:1, s. 45-54.

Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumları Yayıncılık, Ankara, 1998.

Zafer Önver, Çisem, *Georg Phillippe Telemann' ın Flüt ve Orkestra için A Moll Süiti'nin Form ve İcra Açısından İncelenmesi,* (Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi), Edirne, 2009.

Zafer, Tayfun, *İstemihan Taviloğlu Türk Klarnet Konçertosu'nun Form ve İcra Açısından İncelenmesi*, (Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi), Edirne, 2009.

Trompet Metotları

Buzzing Book Metodu, By James Tomson, Switzerland, 2001 (Trompet Metodu)

Charles Colin, Complete Modern for Trumpet or Cornet , New York, 1964

H. L**.** Clarke's Technical Studies For The Cornet, By Helbert L. Clarke Pubishers, U.S.A., 1912 (Trompet Metodu)

James Stamp Warm-up Studies metodu, By Thomas Stevens, Switzerland, 2000 (Trompet Metodu)

Jean- Baptiste Arban Complete Method for Trumpet, Encore Music Publishers, U.S.A., 2007 (Trompet Metodu)

İnternet Kaynakları

https://archive.org/details/musicalform00leic/page/n3/mode/2up?q=j.b.g (Erişim Tarihi:10.01.2020)

https://lrobinsontrumpetqat.weebly.com/history-of-the-trumpet.html (Erişim Tarihi: 05.01.2020)

https://en.wikipedia.org/wiki/Tutankhamun%27s_trumpets (Erişim Tarihi: 05.01.2020)

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:High-brass-x6-large.jpg (Erişim Tarihi: 05.01.2020)

http://www.klassodern.ch/download/Geschichte%20der%20Instrumente/Trompete.pdf (Erişim Tarihi: 15.12.2019)

https://desmaraissydney.files.wordpress.com/2014/02/didjeridu.jpg, (Erişim Tarihi: 05.01.2020)

http://www.eloquentpeasant.com/2011/05/02/ghost-music/ (Erişim Tarihi: 15.12.2019)

https://www.henle.de/us/detail/?Title=Concerto+for+Horn+%28Trumpet%29+and+Strings+E+flat+major_561 (Erişim Tarihi: 10.01.2020)

https://www.marineband.marines.mil/Portals/175/Docs/Programs/170826.pdf?ver=2017-08-08-104644-297 (Erişim Tarihi: 10.01.2020)

https://www.schulmodell.eu/unterricht/117-unterrichtsfaecher/physik-unterricht/physikbereiche/526-trompete.html, (Erişim Tarihi: 15.12.2020)

http://ojtrumpet.net/salpinx/ (Erişim Tarihi: 05.01.2020)

https://tr.wikipedia.org/wiki/Etrüskler#:~:text=Etrüskler%2C%20İtalya%27nın%20Tiber%20ile,Yunanlar%20Tyrrhen%2C%20Tyrsen%20diye%20tanımlamıştır, (Erişim Tarihi: 05.01.2020)

https://ancientromanmusic.wordpress.com/2012/01/25/lituus/ (Erişim Tarihi: 15.12.2019)

https://www.acs.psu.edu/drussell/Asterix/03-Carnyx.html, (Erişim Tarihi: 05.01.2020)

http://www.trumpetjourney.com, (Erişim Tarihi: 21.01.2020)

https://en.wikipedia.org/wiki/Anton_Weidinger, (Erişim Tarihi: 21.01.2020)

http://klassikblog.blogspot.com/2012/09/johann-nepomuk-hummel-konzert-fur.html, (Erişim Tarihi: 20.12.2019)
https://en.wikipedia.org/wiki/Thomas_Harper_(trumpeter, (Erişim Tarihi: 21.01.2020)

https://music.depaul.edu/Pages/default.aspx (Erişim Tarihi:10.01.2020)

https://www.musiklexikon.ac.at/ml/musik_R/Riedl_Familie.xml, (Erişim Tarihi: 20.12.2019)

https://www.vsl.co.at/de/Trumpet_in_C/History_02, (Erişim Tarihi: 20.12.2019)
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Giovan_Battista_Gaulli_-_portrait_of_Cardinal_Leopoldo_de%27_Medici_(Baciccio).jpg (Erişim Tarihi: 24.01.2020)

https://en.wikipedia.org/wiki/Johann_Baptist_Georg_Neruda (Erişim Tarihi: 24.01.2020)

https://www.trompete-lernen.com/trompete%20lernen/trompete%20aufbau.php (Erişim Tarihi:16.12.2019)

https://tr.yamaha.com/tr/products/musical_instruments/winds/index.html (Erişim Tarihi: 10.01.2020)

https://www.gorgoda.com/diksiyonda-diyafram.html (Erişim Tarihi:15.08.2021)

https://in.pinterest.com/pin/98516310575114500/ (Erişim Tarihi:15.08.2021)

https://www.thomann.de/gb/thomann_breathing_bag_5_liter_set.htm (Erişim Tarihi: 15.08.2021)

https://www.oberallgaeuer-meisterkonzerte.de/files/konzert_24-03-2019.pdf (Erişim Tarihi: 10.01.2020)

https://www.robbstewart.com/history-of-the-modern-trumpet (Erişim Tarihi: 05.01.2020)

https://ask.audio/articles/music-theory-ornaments-and-embellishments (Erişim Tarihi: 15.08.2021)

EK-1

(Johann Baptist Georg Neruda Trompet Konçertosu'nun Si bemol Trompet Solo ve Piyano Notası)

Trumpet Concerto

in E♭ major

for trumpet and piano *

edited by
Fabrizio Ferrari

J. B. G. Neruda (1708-1780)

* from the original for trumpet and string orchestra

J. B. G. Neruda - Trumpet Concerto in E♭ major
25
31
38
46
53

J. B. G. Neruda - Trumpet Concerto in E♭major

J. B. G. Neruda - Trumpet Concerto in E♭ major

J. B. G. Neruda - Trumpet Concerto in E♭ major

J. B. G. Neruda - Trumpet Concerto in E♭ major

J. B. G. Neruda - Trumpet Concerto in E♭major

J. B. G. Neruda - Trumpet Concerto in E♭ major

J. B. G. Neruda - Trumpet Concerto in E♭ major

J. B. G. Neruda - Trumpet Concerto in E♭ major

J. B. G. Neruda - Trumpet Concerto in E♭ major

J. B. G. Neruda - Trumpet Concerto in E♭ major

J. B. G. Neruda - Trumpet Concerto in E♭ major

J. B. G. Neruda - Trumpet Concerto in E♭ major

J. B. G. Neruda - Trumpet Concerto in E♭ major
49
54
58
63
68

J. B. G. Neruda - Trumpet Concerto in E♭ major

J. B. G. Neruda - Trumpet Concerto in E♭ major
97
102
106
111
118

J. B. G. Neruda - Trumpet Concerto in E♭ major

J. B. G. Neruda - Trumpet Concerto in E♭ major

J. B. G. Neruda - Trumpet Concerto in E♭ major

Trumpet in B♭

Trumpet Concerto

in E♭ major

for trumpet and piano *

J. B. G. Neruda (1708-1780)

* from the original for trumpet and string orchestra

Trumpet in B♭ - J. B. G. Neruda - Trumpet Concerto in E♭ major
145
26
177
182
189
196
205
Cadenza ad libitum
5
13
Largo
7
solo
11
13
16
Cadenza ad libitum a tempo

Trumpet in B♭ - J. B. G. Neruda - Trumpet Concerto in E♭ major
20
5
solo
27
tr
nf
30
nf
32
Cadenza ad libitum a tempo
3
Vivace
22
solo
f
tr
28
f
34
tr
40
3
3
45
3
tr
f
20

Trumpet in B♭ - J. B. G. Neruda - Trumpet Concerto in E♭ major
69
solo
75
81
87
cresc.
19
111
118
125
131
136
141
Cadenza ad libitum a tempo
3
20